



TRANSCRIPT VAN FINANCIËLE AUDIT COMMISSIE VAN PROVINCIE UTRECHT

15 januari 2025

Aanwezig: Anneloes Blekxtoon (lid)
Vincent Janssen (lid)
Martijn Koren (lid)
Bertrick van den Dikkenberg (lid)
Bren de Hartog (lid)
Hans Adriani (lid)
Has Bakker (gedeputeerde)
Francoise Beugelsdijk (Statenadviseur)
Johan Luiks (concerncontroller)
Sytse Jan Dull (accountant)
Nils-Erik van Someren (accountant)
Eric Philips (ambtenaar)
Cok Veen (ambtenaar)
Ross van Ravenswaaij (ambtenaar)
Lieke Stroucken (ambtenaar)
Helma Koninkx-Schippers (ambtenaar)

Voorzitter: Simone Kennedy-Doornbos

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Van harte welkom hier bij deze eerste vergadering van de auditcommissie nieuwe stijl. Het voelt nog een beetje formeel, want we zitten gewoon in diezelfde commissievergadering natuurlijk. Maar we willen wel uiteindelijk een beetje een informeler karakter. Dus ik stel in elk geval voor dat we elkaar met de voornamen benoemen. Daar krijg je al meteen een informeler karakter van, denk ik. Wellicht kunnen we nog eens nadenken over of deze commissiezaal de meest geschikte plek is om met elkaar informeel van gedachten te wisselen. Maar wel natuurlijk over formele onderwerpen. Want die hele agenda vandaag staat vol met hele, belangrijke, zware formele onderwerpen. Dus daar moeten we het wel goed ook met elkaar over kunnen hebben. Ik wil ook de heren van PwC, Sytse Jan Dull en Nils van Someren, van harte welkom heten. Onze concerncontroller, Johan Luiks. Has Bakker. Ambtenaren die nu nog op de tweede rij zitten, maar zo meteen presentaties gaan geven. Van harte welkom. Eigenlijk nog iets heel speciaals. Nils is hier natuurlijk, maar Francoise is vandaag jarig. Er staat een hele volle agenda. We gaan nu die agenda ook vaststellen met elkaar. We hebben formeel de tijd tot 21.30 uur. Ik hoop dat we het gaan redden. Als we het niet gaan redden, dan kom ik met een vervolgvorstel. Dat zullen we dan wel zien.

De heer Adriani: Dank. Ik ben het helemaal eens met dat we eigenlijk niet hier zouden moeten zitten, maar in zaal 6 of zo. Dat zou veel meer passen bij deze commissie. Ik heb eigenlijk twee dingen in het kader van de inrichting van deze commissie. De ene is, zullen we hem gewoon ook weer auditcommissie gaan noemen zoals het altijd was? Ik zag dat



dat er technische vragen gesteld werden en die zijn keurig beantwoord met de fractie. Forum voor Democratie heeft deze vragen, maar volgens mij zitten die er niet namens onze fractie. Dus volgens mij is het prima om technische vragen te kunnen stellen, maar die stellen we dan ook persoonlijk. De titel. Dus laten we ze dan ook zo laten beantwoorden.

De voorzitter: Mooie opmerkingen. Helemaal goed. Bedankt.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: De agenda, kunnen we die vaststellen? Of Anneloes, jij had een opmerking over de agenda.

Mevrouw Blekxtoon: Meer een constatering misschien. Zoals ik het een beetje begrepen heb, is deze commissie ook bedoeld om de andere commissies te informeren. Een advies misschien wellicht mee te geven. In het kader daarvan, zou ik het wel fijn vinden als wij... Bijvoorbeeld volgende week staat op de agenda van de BEC de verduurzaming van het provinciehuis. Daar zit natuurlijk een prijskaartje aan, daar zit ook een heel technisch verhaal aan. Financieel ook. Ik denk dat het goed zou zijn om dat soort dingen hier dan voor te bespreken, om dan ook een advies mee te kunnen geven. Niet politiek, maar gewoon op de inhoud aan de commissie. Of aan de fracties. Ik weet niet hoe dat dan werkt, maar in ieder geval ik zou de behoefte hebben om dat soort documenten dan ook hier te bespreken voordat ze naar de commissie gaan. Omdat daar toch wel echt een besluit wordt genomen. Het is goed om de commissieleden dan goed te kunnen informeren.

De voorzitter: Duidelijk. Ik zou graag de reacties daarop van jullie willen vragen. Als voorzitter mag ik natuurlijk nu ook een eigen mening hebben. Is ook wel interessant. Bren.

De heer De Hartog: Dank je wel, Simone. Eens, in principe zou dat mooi zijn. Alleen je komt dan wel weer met de planning in de knoop en volgens mij hebben we dat eerder ook al besproken. Als je de nieuwe auditcommissie eigenlijk als een soort van beeldvormende commissievergadering wil hebben voor de commissievergaderingen. Dan kom je weer in de planning dat de auditcommissie eigenlijk moet vergaderen voor alle commissievergaderingen. Misschien is dat ook gewoon een prima optie, maar dat wil ik alleen even ter overdenking meegeven. Ik vind het misschien wel inderdaad een goed idee. Want ik denk dat de punten inderdaad financieel-technisch, dat we die voor commissies zeker kunnen adviseren. Dus top.

De voorzitter: Hans.

De heer Adriani: Ik denk eigenlijk dat we een adviescommissie aan de Staten zijn. Het zou dus helemaal niet gek zijn dat als de inhoudelijke behandeling van bijvoorbeeld zo'n voorstel verduurzaming stadhuis in de commissie BEC gewoon loopt. Dat we in diezelfde cyclus hier, als we al een advies willen uitbrengen, iets over de financiële degelijkheid van zo'n voorstel, over de financiële techniek van zo'n voorstel willen zeggen. Maar dat kan dan rechtstreeks naar de Staten toe. Kan toegevoegd worden aan de stukken van de Statenvergadering.

De voorzitter: De vraag is dan natuurlijk even hoe agenderen we dat? Want wij vergaderen niet elke cyclus.

De heer Adriani: Maar daar ligt een mooie rol voor jou in het presidium om te kijken wat komt er op ons af en geeft dat aanleiding om bij elkaar te komen?

De voorzitter: Interessant. Vincent.

De heer Janssen: Simone, dank je wel. Ik zou heel goed nadenken over de afbakening daarvan. Dus ik denk in het geval van het provinciehuis, vind ik het een inderdaad een terechte en legitieme vraag. Want groot en complex project. Dan is het denk ik goed om vanuit onze rol te kijken, is de informatievoorziening aan de Staten van voldoende niveau en voldoende inzichtelijk om een besluit te kunnen nemen over dit... Ik vond het een heel ingewikkeld stuk moet ik zeggen en ik heb heel wat stukken gezien. Dus daarmee zeg ik eigenlijk meteen al iets. Maar de afbakening is daarbij wel belangrijk. Want ik denk dat we moeten oppassen dat we te veel naar ons toe gaan trekken en daarmee ook een soort... Hoe zeg je dat? Een soort voorportaal worden voor allerlei besluitvorming. Dat is denk niet onze rol. Maar ik ben het voor dit geval zeker ermee eens.

De voorzitter: Martijn.



De heer Koren: Het is natuurlijk een dunne scheidslijn tussen de auditcommissie en BEC. Wat we volgens mij moeten voorkomen, is dat we alles nog steeds dubbel gaan doen. Dus het zou hier echt de uitzondering moeten zijn. Nu kan ik zoiets van het provinciehuis wel voorstellen, maar de vraag is of alles ook wat er vandaag op staat, moet dat allemaal hier of zouden die ook al in de BEC gekund hebben? Weerstandvermogen, financieringsbeleid. Dus ik denk dat we daar wel echt wel scherp op moeten zijn. Dat we niet hier alles gaan doen en dan in die BEC nog een keer. Want daar is nu juist de '...' voor.

De voorzitter: Daar wil ik dan met mijn persoonlijke mening op aansluiten. Want BEC is wel een beetje ook de commissie waar de financiële mensen zitten. Dus dan kan je misschien ook wel een oordeel verwachten, waarbij mensen dat misschien wat doorzien. Maar als het een andere commissie was geweest, dan was het misschien een andere zaak geweest. Want ik heb ook begrepen bijvoorbeeld, dat de energiewoordvoerders of de verduurzamingswoordvoerders, dat die zeggen: maar waarom wordt het in BEC besproken en niet bij ons? Dus dat maakt het wat complexer denk ik. Maar ik heb nog geen duidelijke conclusie. Wel het idee het is wel fijn om dit soort zaken voor te bespreken in de FAC. Hans zegt dan duidelijk, dan moet jij dat als voorzitter maar in het presidium van tevoren goed doorzien. Wanneer wel en wanneer niet. Bren?

De heer De Hartog: Dank, Simone. Misschien een voorstel tot een samenvatting. Ik denk dat het inderdaad goed is om de serieus grote, complexe dingen wel hier te doen, maar zeker niet een voorportaal zijn. Ik denk dat die beoordeling wellicht inderdaad in het presidium het beste gemaakt kan worden. Ik denk dat je dan aan de hand daarvan inderdaad ook kan bepalen wat moet wel in de auditcommissie langskomen en wat niet? Voorstel.

De voorzitter: Bedankt. Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Dank daarvoor. In reactie daarop. Ik denk niet dat het aan het presidium zou moeten zijn om te bepalen wat hier op de agenda komt, omdat dit geen politieke, normale commissie is. Ik denk dat wij daar ook wel zelf over zouden moeten mogen gaan.

De voorzitter: Dan moeten we de agenda goed in de gaten houden natuurlijk.

Mevrouw Blekxtoon: Maar dat met name Simone het in het presidium aan kan zien komen en dan ons kan voorleggen. Dus ik zou niet het presidium hier het besluit willen laten nemen. '...' wat Bren bedoelt hoor, maar dat weet ik niet.

De voorzitter: Hans.

De heer Adriani: Ik dacht juist precies tegenovergestelde om het makkelijk te maken. Want ik bedoelde eigenlijk niet zozeer dat Simone onderwerpen moet claimen in het presidium. Maar dat ik me wel kan voorstellen dat voorzitters van commissies zeggen: er staat een onderwerp op mijn commissie geagendeerd waar zo'n groot financieel-technisch element in zit. Daar zouden wij het heel fijn vinden als de auditcommissie ook een technisch-financieel advies aan de Staten geeft, zodat dat niet in mijn inhoudelijke commissie te veel de discussie gaat domineren.

De voorzitter: Zou dan de auditcommissie tussendoor vergaderen? Zeg maar dan komen we tussendoor bij elkaar om dit voor te bespreken. Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Ik zit eigenlijk ook op die lijn. Volgens mij kunnen we dat in de fracties zelf ook wel opvangen, als er wat aankomt. Hebben we Francoise als Statenadviseur, die ook vrij goed overzicht heeft in wat er aankomt, die ook kan adviseren in de FAC. Er komen bepaalde stukken aan, willen jullie daar wat mee of niet? Dan is een appondje, of een mailrondje zo gedaan. Dan kan dat als voeding naar het presidium, die moet ook in het FAC geagendeerd worden. Anders kunnen we het ook zelf agenderen.

De voorzitter: Martijn.

De heer Koren: Ik zou nog willen zeggen, eigenlijk zouden wij gevraagd moeten worden. Niet zelf moeten lijstjes en dan zeggen, dat willen wij doen. Denk ik.

De voorzitter: Als voorzitter van de auditcommissie in het presidium is het natuurlijk wel mijn taak om dat te stimuleren. Dat we de voorzitters van de andere commissies dan gaan vragen. Een onderwerp als het provinciehuis, was een goed onderwerp geweest. Zeggen jullie dat ook? Of zeggen jullie eigenlijk, het wordt toch behandeld in BEC,



het komt misschien wel goed? Nee, dat zouden we echt wel even hebben willen voorbespreken dan. Correct? '...' (buiten de microfoon). We kunnen ook alsnog, maar dan... Onze volgende vergadering is pas 2 april. Maar dat zou natuurlijk nog steeds kunnen, want het is een langdurig proces waarschijnlijk. Dus we willen het ook graag dan weer terug hebben bij ons op de agenda? Of het nu 2 april is, of eerder tussendoor.

De heer Adriani: Vooruitlopend op een Statenvoorstel met een kredietaanvraag.

De voorzitter: Perfect, prima. Mooie afspraken. Dank je wel, Anneloes.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan kunnen we naar het volgende punt, dat is mededelingen. Ik heb begrepen dat Bren ons wil bijpraten over de digitalisering.

De heer De Hartog: Dank je wel, Simone. Ik had in de oude FAC inderdaad gemeld dat ik af en toe even een update zou geven over de digitalisering van de P&C-documenten, waar ik op dit moment met de ambtelijke organisatie mee bezig ben. Daar is wel wat voortgang. Ze heeft inmiddels al bij de gemeente Apeldoorn nagevraagd, want die hebben al een iets meer controletraject voor digitale P&C-documenten. Met een soort van checksum-achtige dingen. Dus ik ben daar nog steeds mee bezig. De volgende stap is nu dat we ook even met PwC inderdaad gaan kijken of we gezamenlijk tot ook een technische invulling van die controlebaarheid van de digitale P&C-documenten kunnen komen. Met uiteindelijk als doel om niet meer standaard een papieren versie van alle P&C-documenten te moeten drukken. Ik weet dat er ook sommige mensen zijn die nog steeds een papieren versie heel erg fijn vinden. Dus dat is ook wel iets wat we in ogenschouw willen nemen, dat die mogelijkheid tot printen er wel gaat blijven.

De voorzitter: Bedankt. Iemand nog vragen? Nee? Bedankt voor het bijpraten.

4. Vaststellen verslag FAC

De voorzitter: Dan gaan we nu naar de vaststelling van het verslag van de vorige commissie, FAC heette die toen nog. Heeft iemand daar nog opmerkingen over? Nee? Dan stellen we het verslag hierbij vast.

5. Termijnagenda

De voorzitter: De termijnagenda. De termijnagenda is aangepast naar onze nieuwe status. Twee toezeggingen zijn overgedragen naar de commissie BEC en die zijn daar op de termijnagenda geplaatst. Dat betreft het opnemen van mogelijke handelsperspectieven in het Statenvoorstel naar aanleiding van de rode bolletjes in de tussentijdse rapportage. Het in gesprek gaan met de commissie over de brief. De staat van de organisatie. Voldeed aan de wensen en verwachtingen van de Staten voordat de nieuwe versie uitkomt. Dus die zaken zijn overgedragen aan de commissie BEC. Zijn er nog vragen naar aanleiding van de termijnagenda? Nee? Dan kan die ook vastgesteld worden hierbij. Ik weet niet of die al vastgesteld wordt.

Ter bespreking

6. SB Boardletter 2024

De voorzitter: Dan gaan we over naar de bespreking van de Boardletter. PwC heeft naar aanleiding van de interimcontrole 2024 de Rapportage interim-bevindingen, de Managementletter en de samenvatting daarvan, de Boardletter, uitgebracht. In deze vergadering bespreken we samen met PwC de Boardletter en de Statenbrief waarin ook de reactie van Gedeputeerde Staten is verwoord. Mag ik jullie het woord geven om een toelichting te geven op de Boardletter? Nils van Someren. Nils.

De heer Van Someren: Zeker. Dank je wel. Inderdaad, onze Boardletter ligt voor. Inclusief ook inderdaad de reactie van de gedeputeerde. Onze Boardletter heeft ook de hele vorstelijke route daarvoor afgelopen als het gaat om de afstemming. Dus daar zijn we ook erg content mee. Ik denk dat de reactie van de gedeputeerde ook goed aansluit op het gesprek dat heeft plaatsgevonden, maar ook naar hoe we gezamenlijk naar dingen kijken. Dat is denk ik goed. De kernboodschappen zijn zowel in de brief, alsook in ons rapportagestuk toegelicht. Die gaan over de versterking van de financiële keten, samenwerking tussen de verschillende lijnen en de verbetering van de IT-beheersing. Misschien is het goed, Sytse Jan, als jij ons daar nog even kort op toelicht. De kernboodschap.



De heer Dull: Ik zal een korte toelichting geven. Ik denk aan de hand van de kernboodschappen... Ik denk in de basis, interne beheersing is voldoende. Hebben we het van voldoende niveau, hebben we het genoemd. Wat je ziet als er bevindingen zijn, in bijvoorbeeld een primair proces, dan vinden de interne controles achteraf al plaats en dan wordt dat ook opgevangen. Wel zien we dat er in de interne beheersing best nog wel wat aandachtspunten zijn om meer te organiseren in de primaire processen. Dus niet alles achteraf, maar te gaan schuiven naar de primaire processen beter op orde krijgen. Ik denk een aantal ontwikkelingen die we daarin zien, is enerzijds positief versterken financiële keten. Ik denk, daar worden we straks ook over bijgepraat. Ik denk positieve ontwikkeling. Je ziet ook echt... We zien ook gewoon... We zien af en toe de foto's voorbijkomen. Er worden trainingen gegeven, er wordt geïnvesteerd in de P&C-cyclus. Ik denk dat dat een positieve ontwikkeling is. Ik denk dat er nog meer uit gehaald kan worden, zoals we het noemen het drie-lijnen-model. Dus wat ik ook net zei, het primaire proces, bijvoorbeeld bedrijfsvoering en de VIC. De interne controle. Als je daarnaar kijkt, dan kan dat elkaar nog meer versterken. Je ziet soms dat er in processen best controles zijn ingericht, maar dat er in de interne controles achteraf minder gebruik weer van wordt gemaakt. Dat wat meer op elkaar aan laten sluiten, gaat er gewoon voor zorgen dat je of een stukje efficiency... Of nog beter in kan spelen op de maatregelen die er al wél zijn. Dat moet wel kunnen. Maar dat met elkaar afstemmen is denk ik een belangrijk aandachtspunt waar ook verder invulling aan gegeven kan worden. Een punt wat we mee hebben gegeven, zorg voor een stip aan de horizon rondom verbijzonderde interne controle en de interne controle. Op welke manier wil je dat organiseren? Welke stappen wil je zetten? Wil je daar bijvoorbeeld meer naar een datagedreven controle? Om daarnaartoe te werken, is het wel belangrijk om een stip aan de horizon te bepalen. Ook te bepalen welke stappen zijn ervoor nodig om daartoe te komen? Het is niet dat je van op de ene op de andere dag daar komt. Ik denk de laatste jaren, toen we hier binnenkwamen was er eigenlijk geen verbijzonderde interne controle. De laatste jaren is dat ontzettend georganiseerd, ingericht en eigenlijk gewoon in de basis gewoon goed neergezet. Alleen wat we zien voor die volgende stap, is het belangrijk om daar nog even een doorkijk te maken naar de toekomst. Het laatste punt bij de eerste interne beheersing is het afstemmen van wanneer voer je nu interne controles uit. Wanneer rond je die af en hoe past dat ook in de P&C-cyclus? Wat we nu zien is dat bijvoorbeeld bepaalde interne controles te laat worden afgerond, terwijl de jaarrekening bijvoorbeeld al gecontroleerd gaat worden. Dat nog meer op elkaar finetunen is denk ik een belangrijk advies. Tweede aandachtspunt dat we hebben opgeschreven is investeren in centrale regie en eigenaarschap rondom IT-beheersing. Ik denk dat dat een hele belangrijke is. Waar we de afgelopen jaren heel veel riepen over financiële sturing, zien we echt dat de IT gewoon echt een impuls nodig heeft ook op dat vlak. We zien dat er bevindingen zijn op het gebied van IT-beheersing. We zien dat het moeilijk is om op tafel te krijgen waar staat de provincie nu ook op dat vlak. Want je ziet ook wie is er nu eigenaar van bepaalde zaken? Wie pakt bepaalde onderwerpen op? Wie pakt bepaalde bevindingen op? Er gebeurt her en der echt wel wat, dat merken we ook. Alleen het scherp krijgen, het centrale sturen daarop, wordt wel bemoeilijkt doordat het heel decentraal georganiseerd is en wat versnipperd. Ik denk dat dat wel een heel belangrijk aandachtspunt is om daar opvolging aan te geven. Misschien daar rondom dit punt is, benut ook de kansen met nieuwe systemen. Er zijn veel nieuwe systemen aangeschaft. Daar zie je ook dat de controles ingericht zijn, of verder ingericht worden. Dat kan ook weer een impuls geven naar meer gebruikmaken van data. Data ook inzetten om tot zekerheid te komen. Het gebruikmaken van controles in systemen. Dat heeft zijn tijd nodig. Is ook wel iets waar de organisatie naar aan het kijken is, maar ik denk dat daar ook wel weer kansen liggen. Volgens mij was er een vraag.

De voorzitter: Ik wil wel ook Has nog even de gelegenheid geven om zo meteen de reactie van het college nog te verduidelijken. Daarna dus de discussie binnen de commissie. Tenzij je nu een verhelderende vraag hebt over wat Sytse Jan zei.

De heer De Hartog: Het is een verhelderende vraag, maar misschien is daarop de feedback van de gedeputeerde nog wel zinvol om dat eerst te hebben. Dus laten we dan even dat afwachten.

De voorzitter: Mag ik jou dan het woord geven, Has, voor de reactie van het college?

De heer Bakker: Dat kan volgens mij heel kort. Simone, dank je wel. Ook fijn om hier te zijn. We kijken terug op inderdaad een fijn proces en ook een fijne samenwerking. Dus de punten die Nils en Sytse Jan net hebben genoemd, zijn echt wel voor een grote mate herkenbaar. Er zitten ook een paar van de aanbevelingen in de Boardletter en in de brief, waarvan we al hebben gezegd, die kunnen we meteen al oppakken, of zijn we op dit moment mee bezig, of die zien jullie later ook vandaag weer terug. Bijvoorbeeld over de versterking financiële keten. Dus dat is een goede. Het



IT-aspect herkennen we natuurlijk absoluut. Dus daar zijn echt stappen op gezet. Daar is ook naar aanleiding van de commissiebespreking die we daarover voor de kerst hebben gehad met elkaar, is ook gestart met de benchmark op dat onderdeel. Dat zit dan wat meer aan de hoe organiseer je het aan de achterkant. Maar ook wel de visie die er ook aan zit te komen. De concernvisie op digitalisering en informatievoorziening, is daar ook weer een belangrijk basisbouwstuk in. Natuurlijk terecht aandacht en die hebben we vorige keer hier ook gehad, op de interne controle en de processen die we daarin hebben. Ik vind het ook zelf goed en dat punt heb ik hier eerder ook benadrukt. Dat ook uit de Boardletter ook weer spreekt... Deze organisatie denk ik, weer als je terugkijkt, dat heel logisch te plaatsen is. Maar op nog wat facetten en daar moedigen jullie ons ook weer af en toe aan. Soms moeten er ook nu eenmaal dingen en dat lees ik ook terug in de Boardletter. Het mag op dossiers waar je dat gewoon nodig hebt, waar de basis nog meer op orde moet, moet je ook die stappen weten te maken. Dat is ook wel iets wat we wel zien en wat we aanmoedigen. Voor de rest denk ik is de uitgebreide reactie in de Statenbrief verwoord.

De voorzitter: Bedankt. Johan, heb je ook nog hier wat op in te brengen zeg maar, op de Boardletter?

De heer Luiks: Niet heel erg veel. Maar ik had vooral het idee dat PwC nog niet helemaal klaar was. Dus ik wil vooral die suggestie doen. Want ik ben ademloos aan het luisteren, maar ik dacht volgens mij zijn ze nog niet helemaal klaar.

De voorzitter: Wie mag ik het woord geven? Sytse Jan.

De heer Dull: Ik zal even kort verder gaan. Ik denk belangrijk het nieuwe financiële systeem, migratie afgerond. Er zitten nog twee aandachtspunten. Eén punt pakken we bij de jaarrekeningcontrole op. Dat is de hele overgang en de koppeling van WBS-elementen. Een beetje technisch, maar de koppeling van de projecten is wel een hele belangrijke. Die was nog niet gereed toen we dit rapport uitbrachten. Die pakken we bij de jaarrekeningcontrole, verrichten we daar aanvullende werkzaamheden op. Daarnaast zijn we ook bezig om te toetsen de hele inrichting van autorisaties in het nieuwe SAP-systeem. Dus dat zijn twee aandachtspunten waar we in ons accountantsverslag ook terugkoppeling op zullen geven. Ten aanzien van grondexploitaties een bv opgericht. Hebben we vorig jaar ook al over bericht. Is altijd spannend hoe verwerk je zo'n bv nu in de cijfers? Komen de grondexploitaties bij de provincie? Of komen die in de bv terug? Op basis van de huidige inzichten blijft het gewoon bij de provincie in de boeken staan en komt het uiteindelijk in de jaarrekening terug van de provincie. Betekent wel dat er goede afspraken moeten worden gemaakt over oplevering en dergelijke. We zien dat die afspraken ook gemaakt zijn. Daarnaast is het altijd belangrijk bij grondexploitatie om de schattingen weer te herzien. Die zullen we toetsen straks bij ook de jaarrekening. Eerste indruk van de herzieningen die er zijn van de uitgangpunten, is dat het eigenlijk in lijn ligt met vorig jaar. Maar daar zullen we nog een update vragen per straks februari en dan zullen we daar ook even de liniaal weer langs leggen. Ik denk rechtmatigheidsverantwoording, de basis op orde. Wat we daar zien is goed opletten nog even op een goed duidelijk toetsingskader. Waar toetsen we op? Tot slot, de samenwerking tot en met heden loopt gewoon prettig. Ik denk dat we werk naar voren hebben gehaald op diverse onderdelen. Dat zorgt er ook voor dat we ook alweer wat verder zijn in het proces ten opzichte van vorig jaar. Dat gaan we hopelijk straks in februari weer een goed vervolg geven. Nu ben ik klaar.

De voorzitter: Fijn om te horen. Het spijt me dat ik te snel heb afgekapt. Bren, je had de eerste vraag.

De heer De Hartog: Dank je wel Simone en dank voor de accountant voor de toelichting. Ik worstel een beetje, want ik had inderdaad een vraag in mijn hoofd die is nu gedeeltelijk beantwoord. Enerzijds weet ik natuurlijk dat de ambtelijke organisatie ontzettend veel tijd en werk heeft gestopt inmiddels in de migratie van het financiële systeem. Respect daarvoor. Ik merk dan ook vanuit mijn IT-achtergrond, moet ik dan altijd denken aan wat een oud-collega tegen zijn manager zei. Die zei het is zo goed als af. Dan vroeg ik aan hem, maar volgens mij is het nog niet af. Hij zei nee, ik ben er nog niet aan begonnen. Maar ik voorzie geen problemen waar ik geen oplossing voor heb, dan is het voor mij af. Dus misschien meer toelichting van de migratie is nu voltooid, maar het betekent niet dat dan ook alle IT-beheersing dus op orde is. Dus ik zie dan inderdaad meer de migratie is af, maar er is nog heel veel werk te doen. Dat is begrijpelijk. Ik merk dan dat ik vanuit mijn IT-achtergrond en kennis over IT-projecten wel iets heb, dat gaat nog wel even duren. Dat is ook gewoon een continu proces van verbetering. Ik merk dan toch dat ik een behoefte krijg, is daar wat meer zicht op te krijgen op een of andere manier? Ik wil ook voorkomen dat we het werk van de ambtelijke organisatie op ons gaan nemen qua planning. Dus ik worstel daar een beetje mee. In hoeverre is het zinvol om wat meer zicht te krijgen op wat zijn nu de prioriteiten in dit project qua verdere IT-beheersing op basis van de accountants? Wat is de planning



daarvoor? Gaat dat lukken? Kunnen we uiteindelijk van een datagedreven controle naar een procesgebaseerde controle of niet? Of is dat nu nog buiten scope? Vandaar ook het punt van de horizon, de stip op de horizon. Dus ik worstel daar een beetje mee. Ik heb niet per se een concrete vraag, maar dit zijn wel de gedachten die nu bij mij opkomen. Dus ik weet niet of er een mogelijkheid is dat de accountant daarop kan reflecteren. Of misschien de gedeputeerde.

De voorzitter: Er is inderdaad een toezegging geweest om ons daar regelmatig over bij te praten. De migratie van het financiële systeem en dergelijke. Maar wie kan ik daar... Want het gaat nu natuurlijk over de jaarrekening, de controle en dergelijke. Of dat allemaal goed gezien wordt en getoetst wordt, denk ik. Wie kan ik daarover het woord geven? Ross van Ravenswaaij.

De heer Van Ravenswaaij: Ik kan iets toelichten over de implementatie van het financieel systeem. Zeg maar de conversie van de data is gewoon gefaseerd gedaan. Dat hebben we in zes brokken geknipt. Eigenlijk de laatste brok was afhankelijk van de jaarrekening die vastgesteld was, omdat je dan met de beginbalans moest wachten zeg maar. Dat de cijfers hard waren. De laatste de check die PwC nu nog moet doen zeg maar heeft te maken met de WBS-elementen. Dat is zeg maar voor de activa. De materiële, vaste activa die was in het vorige systeem erg complex ingericht. Ik wil zeggen niet te doorgronden, maar moeilijk te doorgronden. We hebben nu opnieuw ingericht, met een nieuwe tooling ook van de ...-module. Alleen zaten er naast... De data is sowieso goed geconverteerd. Alleen aan al die WBS-elementen hangen allemaal afrekenregels. Die afrekenregels, daar zat zeg maar nog het werk in wat we als ambtelijke organisatie moesten doen. Dat hebben we eigenlijk ook nog niet konden testen, omdat dat nog niet in de overgang zat. Daar moet PwC nog een check op doen, maar inmiddels is dat allemaal al gereed. Dat is allemaal afgerond. Hebben we ook voor de kerstvakantie netjes klaar gekregen. PwC moet daar nog een controle op doen. De tweede audit gaat dan over de autorisaties. Hoe hebben we de autorisaties ingericht? Daar zien we nog met PwC over in gesprek. Hoe hebben we dat nu bedacht? Er zijn verschillende ideeën bij. Dat moeten we nog met elkaar afstemmen of onze zienswijze... Of dat zeg maar overeenkomt met hoe PwC dat goed acht. Maar dat sluit natuurlijk wel aan op hoe we het in het verleden hebben bedacht. We hebben natuurlijk een beperkte financiële functie, dus we kunnen niet voor elke functie een aparte medewerker aan gaan nemen. Dus soms zitten daar bewuste conflicten in. Maar die je dan weer met tooling, met een CMP-tool van PwC kan ondervangen. Dat je regelmatig naar de **audittrail** kijkt of daar gekke dingen gebeuren. Maar in ieder geval dat is een beetje de status van de implementatie van het financieel systeem.

De voorzitter: Anneloes heeft daar een vraag over.

Mevrouw Blekxtoon: Dank je wel. Want vorig jaar januari zijn we volgens mij overgegaan, als ik me niet vergis. Daar zou dan ook nog een heel traject aan trainingen van de medewerkers aan... Is dat helemaal afgerond al? Gaan jullie dat nog eens een keer opnieuw inrichten nu dit lijkt...

De heer Van Ravenswaaij: Feitelijk raakt het ook een beetje de presentatie van de versterking van die financiële keten. Want met één training kom je er niet. Dus dat zijn we continu aan het doen. Maar in ieder geval de intensieve trainingen hebben we allemaal gehad. Want in eerste instantie moet iedereen het systeem leren kennen. Ik denk dat wij zelf vanuit financiën ook de komende jaren nog nodig hebben om dat hele systeem goed te doorgronden, want het is een totale nieuwe inrichting. Totaal nieuwe functionaliteiten. Dat heeft gewoon zijn tijd nodig om daarmee je weg in te vinden. Je merkt gewoon dat mensen nog steeds uit het oude systeem ging het zo en nu moet het zo. Dat is gewoon altijd lastig. Dat heeft gewoon één of twee jaar nodig denk ik voordat iedereen dat geaccepteerd heeft en dat het werkt zoals we hadden bedacht. Maar die trainingen zijn aan alle medewerkers gegeven. Die geven we overigens nog steeds via de Utrecht Academie. Kunnen nieuwe mensen altijd instromen in trainingen, hoe de systemen werken.

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: PwC zegt beetje tussen neus en lippen door, niet helemaal. Maar van de wijze waarop IT hier is georganiseerd helpt niet mee met het snel... Vat het even mijn eigen woorden samen. Helpt niet mee met het snel uitrollen van dit soort projecten en het snel realiseren. Ofwel decentraal organisatiemodel. Eigenlijk een impliciet advies om dat wat te centraliseren. Maar ik ben benieuwd even hoe jullie daartegen aankijken. Has en of Ross. Of is daar een andere gedeputeerde voor nodig?



De voorzitter: Ross.

De heer Van Ravenswaaij: Ik kan er wel iets over zeggen, maar dat is niet mijn vakgebied, de IT. Maar ik denk dat we zeg maar net zoals bij de financiële functie, heel veel verloop hebben gehad met management en collega's. Dat daar ook zeg maar de afgelopen jaren best veel verloop is geweest. Dat het belangrijk is... Er komt ook eind februari een simmer, een strategisch inhoudelijk manager voor IV in vaste dienst. Er komen nieuwe teamleiders in dienst. Dus dat gaat helpen om de stabiliteit in dat onderdeel te krijgen. Dat heeft ook te maken dat dan de accountant een vast aanspreekpunt heeft waar je met elkaar de stip op de horizon kan bepalen. We hebben vanuit financiën daar ook best wel mee te maken gehad. Voor ons is het gewoon een applicatie waarbij je moet kunnen boeken en betalen. Die hele techniek van de IT is best complex, daar heb je best wel de IT-afdeling voor nodig.

De heer Janssen: Het is dan dus niet zo...

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Het is nog een beetje zoeken in deze commissie of we dat dan allemaal netjes via de voorzitter doen, of rechtstreeks.

De voorzitter: Ik ben wel een beetje rekkelijk.

De heer Janssen: Maar het is dus niet zo, als ik dat dan samenvat. Dat het model, het organisatiemodel als zodanig. De toedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, budgetten. Dat dat het probleem is?

De heer Van Ravenswaaij: Je hebt natuurlijk altijd dat je zeg maar bij IT zeg maar domeinapplicaties, specifiek voor mobiliteit bijvoorbeeld. Dan zit daar de behoefte en de kennis en de budgetten. Dan heb je als '...' -afdeling vanuit het concern ook een bepaalde rol in. Dat het past in het concernbrede kader. Dat is best een spanningsveld en daar moet je als organisatie wel voldoende grip op houden. Daar zijn we natuurlijk wel mee bezig met onze visie en met het datagedreven werken.

De voorzitter: Misschien kunnen Johan en Sytse Jan hier ook nog iets over zeggen? Sytse Jan.

De heer Dull: Ik denk eigenlijk, er zijn twee wegen. Of je organiseert het meer centraal en dan heb je het meer organisatorisch centraal georganiseerd. Als je het decentraal georganiseerd hebt, moet je een hele stevige regiefunctie hebben. Waarbij je wel de beelden vanuit de organisatie samenbrengt. Wat je hier ziet, is dat het best decentraal georganiseerd is. Dat het wat versnipperd georganiseerd is, maar dat de regiefunctie nog onvoldoende stevig ingericht is. Dat daar echt aan gewerkt moet worden om daar ook zicht te krijgen. Waar staan we nu überhaupt op het gebied van informatiebeveiliging, toegangsbeveiliging, tot applicaties en dergelijke. Dat meer centraal. Want vanuit een centraal beeld kun je ook makkelijker een doorkijk maken waar willen we als organisatie over twee jaar staan op dat vlak? Dus het is of het één, óf het ander, maar nu zit het met name ook in de centrale regie organiseren.

De voorzitter: Is die vraag nu afdoende beantwoord? Has Bakker.

De heer Bakker: Ik noemde in aanvulling op wat Ross aangaf... Ik noemde net ook... Dus volgens mij wordt het herkend en ook waar nodig ook zeker wat mee gedaan. Er komt binnenkort ook de concernvisie digitalisering en informatievoorziening naar jullie toe. Waar ook hier wordt op ingegaan. Hoe communiceren die niveaus nu eigenlijk met elkaar? Decentraal, centraal en dat zal daar ook in terugkomen.

De voorzitter: Goed. Zijn er andere vragen over de Boardletter? Hans.

De heer Adriani: Dank je wel. Wat opvalt is dat uit de verzameling boardletters en dan de subset die als boodschap heeft, de beheersing is op orde, maar er is ruimte voor verbetering. Dat deze behoorlijk positief geformuleerd is, dus dat geeft vertrouwen. Toch twee vragen over hoe de accountant daartegen aankijkt. De ene is, jullie hebben ongetwijfeld ook de slotnota gelezen van afgelopen december. Daar stond bij negen van de tien inhoudelijke programma's de disclaimer bij. Dit staat er nu wel, maar dat kan nog heel erg veranderen want wij kunnen de subsidiegelden niet voorspellen. We zijn rondom die subsidiebeheersing natuurlijk al sinds... Niet sinds 2024, maar sinds 2023 bezig om dat onder controle te krijgen. Dus ik ben benieuwd naar jullie blik op... Zijn we dat onder controle aan het krijgen? Want mijn beeld uit de slotnota was, daar waren we toen in ieder geval nog niet. De tweede vraag



gaat over de treasury. We lezen verderop in de stukken in deze agenda dat er inmiddels een treasury aangetrokken is. Dat is fijn, daar zaten we met spanning op te wachten. Daar staat ook het belang van een goede liquiditeitsprognose. Nu is een liquiditeitsprognose binnen een overheid best spannend. Vanwege de grilligheid van de uitvoering en vanwege de grilligheid van de rijksoverheid. Vanwege de grilligheid van politieke besluiten die daar zomaar tussendoor kunnen vliegen. Dus mijn vraag aan de accountant, aan jullie is. Hoe is jullie beeld over... Krijgen we daar grip op, op die liquiditeitsprognose? Dan haal ik er toch weer even het provinciehuis bij, de verduurzaming provinciehuis waar deze maand een voorstel ligt. In dat voorstel staat: voor dit project moet een lening worden aangetrokken, die kosten worden betrokken bij het project. Dan denk ik, hoe kan dat nu? Want we hadden toch totaalfinanciering afgesproken met elkaar? Dus zijn we in control wat dat betreft?

De voorzitter: Twee vragen aan Sytse Jan.

De heer Dull: Ik denk eerst de vraag subsidie. Misschien een beetje gevaarlijk antwoord, maar de disclaimer snap ik wel. Omdat subsidiewereld is best wel lastig. Als je kijkt naar subsidies... Want je had het net over twee jaar. Ik denk dat dit al wat langer teruggaat met subsidies. Alleen er zijn op een gegeven moment die spelregels wat veranderd. Waarbij je ook kijkt, het is heel belangrijk krijg je nog een subsidie weggezet in het jaar? Dan in één keer leidt het tot lasten. Maar heb je een derde partij die eigenlijk zich te laat meldt, of de doorlooptijd duurt te lang. Dat zijn natuurlijk twee verschillende oorzaken. Afhankelijk daarvan kan het best zijn dat zoiets in het nieuwe jaar en dat je weer in de jaarrekening leest. Helaas hebben we dit niet weg kunnen zetten en hebben we minder bestedingen gehad op dat vlak. Ik denk dat het heel belangrijk daarin is... Kijk, we zien dat het subsidieproces veel beter wel in controle is gekomen. Al is het niet garantie of je de bestedingen wegzet of niet. Ik denk dat straks in de jaarrekening is een heel belangrijk moment weer om te peilen. Als er nu zaken zijn die niet weggezet zijn, waar ligt dat dan aan? Maar dat kan zijn dat er... Dat zien we de praktijk ook. Want deze vragen stellen we ook regelmatig. Waarom is dit nog niet tot besteding geleid? Of komt dit nog? Het moet net vallen. Of dan is er een gemeente die heeft zich net niet... Of die zegt, we hebben nog even twee, drie maanden extra nodig en dan komen we met een aanvraag. Dan valt het in het nieuwe jaar. Dus eigenlijk heb je daar iets minder invloed op. Alleen ligt het aan het proces en de doorlooptijd. Want die hebben ook meerdere malen gehad natuurlijk de afgelopen jaren, dat er stond: we hebben het niet gered in de doorlooptijd. Dan zit het in een veel meer interne reden. We hebben daar nu geen indicatie van, daar zijn signalen dat daar heel veel dingen niet op orde zijn. Maar ik vind het wel belangrijk om straks ook bij de jaarrekening te kijken, waar zitten de verschillen? Wat ligt er met name onder als reden en daar dan ook terugkoppeling op te geven. Tweede treasury, is ook één van de speerpunten die wij nog hebben meegekregen. Dus daar zullen we op terugkomen in ons accountantsverslag. Hebben we bewust ook... Want we hebben daarin, even uit mijn hoofd, april, mei hebben we daar ook veel aandacht afgelopen jaar al aan besteed. Was ook toen een speerpunt en we hebben afgesproken dat we daar een update van doen. Dus we gaan daar de komende één, twee maanden ook gesprekken over voeren. Dan zullen we netjes terugkomen in ons accountantsverslag. Dan zullen we zeker even meenemen de projectfinanciering, totaalfinanciering. Heb ik al meerdere gesprekken over gehad, maar die nemen we daar zeker ook in mee.

De voorzitter: Je vragen zijn goed beantwoord nu?

De heer Adriani: Voor de gedeputeerde die vraag over het provinciehuis, die ga ik volgende week nog een keer stellen maar dan in BEC.

De voorzitter: Dan ben je voorbereid. Bertrick, je had ook nog vragen?

De heer Van den Dikkenberg: Mijn oog viel op een advies over de planning van de VIC ten opzichte van het versnellen van het jaarrekeningproces. Ik miste daar de reactie van het college op. Dus ik denk misschien kan de gedeputeerde dat nog aanvullend voorzien ten opzichte van de brief. Want daar staat helemaal niks over de planning. Wel het plan van de VIC en de doorontwikkeling, et cetera. Maar niet over de planning met het oog op de versnelling van de jaarrekeningcontrole.

De voorzitter: Has, zou je daar nog iets over kunnen zeggen? Ross.

De heer Van Ravenswaaij: We zijn sowieso, in aanvulling op het verhaal van Sytse Jan. Bezig om die stip op de horizon voor de VIC, voor de Verbijzonderde Interne Controle, te maken. Dat gaan we samen ook met de heer Luiks doen. Met Johan trouwens, wat minder formeel. Maar dat gaan we in het eerste kwartaal doen. Dan gaan we ook zeg maar



zorgen in dat Verbijzonderde Interne Controle-plan, dat het zeg maar wat meer impact gaat hebben. Dat we er iets aan hebben. Dus dat het niet alleen maar het afvinken van lijstjes is en kijken of er overal een '...' staat, een btw-code. Maar ook dat we naar de processen gaan kijken, procesoptimalisatie. Dus dat het toegevoegde waarde gaat hebben. We willen een plan gaan maken voor de toekomst, dat dat zeg maar die beweging gaat geven. Ook kijken hoe we die controles kunnen gaan versnellen, zodat PwC in de jaarrekening... Want zoals je weet willen wij ook graag die jaarrekening gewoon in drie weken af hebben. Dat de jaarrekening zeg maar, die controle ook sneller kan gaan plaatsvinden. Dus dat nemen we mee in dat VIC-plan, in die ambitie.

De voorzitter: Volgens mij staat dat al op de agenda van 2 april. Of niet?

De heer Van Ravenswaaij: Dat kan.

De voorzitter: Ik zag iets staan op de agenda. Statenbrief over de VIC. Maar goed. Andere vraag ook nog? Nee? Zijn hierbij alle vragen gesteld over de Boardletter? Wat is het vervolg? Ik wil u veel succes wensen nu met het controleren van alle cijfers over 2024. Dan zien we het vanzelf weer terug denk ik in de jaarrekening. '...' (reactie buiten de microfoon). Perfect. Helemaal goed. Hartelijk bedankt. Dan ronden we daarmee dit agendapunt af.

7. Herijking nota Financieringsbeleid

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt. Dat is de Herijking van de nota Financieringsbeleid. Naar aanleiding van een presentatie over treasury in de FAC van 17 april 2024 is de toezegging gedaan om eind 2024 het Treasurystatuut op inhoud te evalueren. De resultaten en aanbevelingen uit deze evaluatie staan beschreven in de bijgevoegde memo. In de presentatie die we zo gaan zien, wordt een koppeling gemaakt tussen de nota Financieringsbeleid en het Treasurystatuut. Het is wenselijk om op basis van de resultaten van de evaluatie en de bevindingen uit de presentatie met elkaar in gesprek te gaan. In die PowerPointpresentatie die u ook hebt bij de stukken, staan twee vragen opgenomen. Bent u het eens met de constatering dat er nu ongewenste doublures zijn? Bent u het eens met de aanbeveling om de nota Financieringsbeleid terug te trekken en op te nemen in Treasurystatuut en de financiële verordening? Die vragen worden uitgelegd in de presentatie, die nu gedaan zal worden door de heer Philips. Van harte welkom hier. Ik zou u graag het woord willen geven.

De heer Philips: Dank u wel. De presentatie is natuurlijk al van tevoren toegestuurd. Is ook een beetje voorstel om niet alle sheets maar door te nemen. Alleen even te concentreren inderdaad ook op de vragen die gesteld worden. Ook om juist de gelegenheid te geven aan de commissie om daarop te reflecteren. De nota Financieringsbeleid is ook in 2020 vastgesteld, inclusief een amendement dat toen is ingediend. Nadien... Even kijken of de presentatie werkt. Dus in 2020, nadien hebben we natuurlijk ook twee jaar geleden, in 2023 het Treasurystatuut vastgesteld. Waarin ook kaderstellende afspraken zijn opgenomen met betrekking tot met name de onderwerpen garanties en geldleningen. Daar horen ook revolverende fondsen bij. Dat is ook een van de observaties die wij natuurlijk hebben gedaan. Terugblikkende, zitten we natuurlijk wel in de kaderstellende uitspraken die gewoon gedaan worden en vastgelegd worden in die nota's. Er zijn ook doublures. Dus we hebben het Treasurystatuut en we hebben de nota Financieringsbeleid. Dat constaterende, want de afspraak is eigenlijk volgend uit de financiële verordening. Dat iedere nota om de vier jaar weer herijkt wordt en geactualiseerd. Dan weer opnieuw wordt vastgesteld door de Provinciale Staten. Wij zijn natuurlijk geen voorstander om op verschillende plekken dezelfde kaderstellende uitspraken vast te leggen. Dus nu ook even aan u als commissie voorleggende. Bent u het eens met eigenlijk de signalering dat er doublures zijn in die nota? Financieringsbeleid versus dan met name het Treasurystatuut. Bent u het eens dan om het Treasurystatuut en inclusief ook de financiële verordening, mogelijk aan te gaan vullen met de kaderstellende uitspraken die zijn vastgelegd in die nota Financieringsbeleid. Echt daar de scherpste in aan te brengen. Daarmee dan op termijn, dit jaar, dan nog een geactualiseerde Treasurystatuut aan te bieden voor vaststelling. Dan inclusief ook mogelijke aanvulling op de financiële verordening. Dat we daarmee dan ook de nota Financieringsbeleid laten vervallen. Die kan dan eigenlijk... Hoeft dan niet meer door te lopen naar een volgende periode. Dat is eigenlijk in het kort eigenlijk de introductie voor deze presentatie. Mochten jullie vragen hebben natuurlijk over wat we hebben aangeboden, even de achtergrond van de nota, gaan we natuurlijk daar graag op in. Maar ik hoor even graag van u een reactie op deze zienswijze.

De voorzitter: Wie kan ik daarvoor het woord geven? Vincent.



De heer Janssen: Eigenlijk is de vraag of je dingen dubbelop moet schrijven. Vraagt om een vrij eenvoudig antwoord. Namelijk dat lijkt niet de bedoeling te zijn. Dus vanuit mijn perspectief zou ik zeggen, als je het op één plek kunt opschrijven, dat is qua beheersing makkelijker en is de kans dat mensen het lezen ook groter. Dus dat is haast een soort technische vraag. De vraag is vervolgens: nemen we dan alles op of verdwijnt er dan nog ergens iets? Dus is het het samenvoegen? Of zeggen we ook nu we die nota Financieringsbeleid lezen, zitten er ook nog een aantal punten tussen waarvan we denken. Dat is eigenlijk geen kader... Er wordt gezegd, alleen de kaderstellende uitspraken. Maar welke niet-kaderstellende uitspraken worden dan niet overgenomen? Wat gebeurt daarmee? Gaan die het vuilnisvat in?

De voorzitter: Daarbij inderdaad... Ik ga weer even een mening geven. Staat er, het uitgangspunt van totaalfinanciering versus projectfinanciering was opgenomen in de treasurystrategie vast te stellen door Gedeputeerde Staten. Daar hebben natuurlijk Provinciale Staten een uitspraak over gedaan. Dus waarschijnlijk konden wij tot nu toe vaker uitspraken doen over zaken die nu worden opgenomen in de treasurystrategie. Niet meer in het kader van Treasurystatuut. Daarbij wil ik even aansluiten. Klopt dat? Wat betekent dat voor onze rol?

De heer Philips: Het is natuurlijk belangrijk dat PS zich uitspreken over welke kaderstellende richtlijnen willen we meegeven aan GS voor de uitvoering van ons financieringsbeleid? Het voorstel is nadrukkelijk dat in ieder geval die belangrijkste kaderstellende uitspraken, omdat die ook goed worden vastgelegd, eenduidig worden vastgelegd. Ook in het Treasurystatuut. Die memo van het treasurybeleid... Dus Treasurystatuut gaat er eigenlijk ook wel op in. Dat is een uitspraak als totaalfinanciering, dat ontbreekt nu in het Treasurystatuut. Dat hadden we toen opgenomen in de treasurystrategie, de strategie is dan vast te stellen door GS. Maar eigenlijk de belangrijkste uitspraak van totaalfinanciering ontbrak in het statuut. Het voorstel is om dat daar dat te borgen in het statuut en dat geldt ook voor zaken rond het financieringsbeleid. Mochten er zaken zijn, die zijn echt van belang, die willen we echt wel borgen in het statuut. Er kunnen onderwerpen tussen zijn die meer gericht zijn op uitvoering. Dus je hebt je beleidsbepaling en daaronder hangen dan ook meer uitvoeringstaken, richtlijnen die je hebt. Dat zijn dingen die je dan in mijn optiek zou moeten borgen in de uitvoeringsrichtlijnen vast te stellen door GS. Dus dan zou niks van tafel moeten vallen. Daar komt het eigenlijk op neer. We willen ook, dus ook een streven voor ook andere onderwerpen rond financieel beleid. Dat je natuurlijk de echte uitspraken van richting, hoe gaan we hiermee om? Dat dat geborgd is op een goede manier in een financiële verordening, of een nota die daaronder hangt. Meer de uitvoering die daarmee gemoeid is, dat we dat goed borgen in uitvoeringsrichtlijnen die dan weer door GS kunnen worden vastgesteld. Dan krijg je ook een mooie scheiding daarin. Dan worden die kaderstellende uitspraken denk ik ook compacter en ook overzichtelijker denk ik ook voor de Staten, om die goed vast te stellen en ook te kunnen volgen.

De voorzitter: Martijn.

De heer Koren: Volgens mij moet u nu zeggen, mijn advies aan de Staten zou zijn inderdaad om beide vragen met ja te beantwoorden. Inderdaad doublures op te heffen en die nota Financieringsbeleid gewoon te integreren. Dat lijkt mij een prima voorstel.

De voorzitter: Zijn er nog andere opmerkingen hierover? Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Is het ook andersom mogelijk? Om het financieringsbeleidsdocument te verrijken met de treasury-uitspraken. Volgens mij past hij dan makkelijker om het te integreren zonder verlies van wat Vincent zegt, dan dat we het andersom doen. Want in het Treasurystatuut neem je minder snel de algemene info uit het financieringsbeleidsdocument over dan andersom.

De voorzitter: Dus dan hou je de nota Financieringsbeleid over en de treasurystrategie, maar gaat Treasurystatuut weg?

De heer Van den Dikkenberg: Ja.

De heer Philips: Ik denk het Treasurystatuut bevat natuurlijk veel meer dan alleen de kaders rond garanties en een geldlening. Dat gaat ook in op de hele financiering van de provincie. Het onderwerp totaalfinanciering bijvoorbeeld en de spelregels die we daarvoor hanteren. Het is natuurlijk mogelijk om iets om te draaien door te zeggen: we willen de nota Financieringsbeleid specifiek hier op die onderwerpen garanties, geldleningen, inclusief revolverende fondsen



ingaat, om die wél te handhaven. Dan krijg je natuurlijk de variant dat we dan in het Treasurystatuut die onderwerpen wel benoemen, maar dan de verwijzing weer gaan maken naar de nota Financieringsbeleid. Dus dan halen we de bepalingen uit het Treasurystatuut en dan wordt daar een verwijzing gemaakt naar de nota Financieringsbeleid. Ons voorstel is om het te integreren tot een overzichtelijk geheel. Waar alle onderwerpen met betrekking tot onze eigen financiering, maar ook financiering rond verstrekte geldleningen en garanties, om dat te bundelen. Maar dat is ook even aan u hoe je daar zelf tegenaan kijkt. Het Treasurystatuut blijft, ook al kiezen we voor een nota Financieringsbeleid, blijft gewoon gehandhaafd. Want die hebben we natuurlijk ook nodig voor onze uitvoering van de treasuryfunctie.

De voorzitter: Hans had een vraag en Bren heeft een vraag. Maar Sytse Jan, ik zou je ook graag nog even het woord willen geven hierover als je hier een inbreng op hebt. Maar ik weet niet of jullie vragen over precies hetzelfde onderwerp gaan, want dan zou ik jullie eerst de gelegenheid... Nee? Je had een mening. Zo meteen, prima. Bren, had jij hierover op dit onderwerp een inbreng? Bren.

De heer De Hartog: Dank je wel, Simone en dank ook voor de toelichting. Om inderdaad met Vincent te spreken. Nee, het is het is nooit de bedoeling om dingen dubbel op te schrijven. Het enige waar ik nog geen helderheid in heb, is welke dingen verschuiven dan van PS kaderstellende verantwoordelijkheid naar GS uitvoerend beleid? Ik hoor al niks daar zeggen. Als dat inderdaad zo is... Het gaat er mij om, ik heb nog weinig zicht op wat er verschuift qua wie waarover beslist. Sommige dingen waar nu PS over beslissen, wat meer uitvoering is, dat dat bij GS terechtkomt prima. Maar een aantal dingen denk ik dat we toch echt wel bij PS willen houden.

De voorzitter: Het is natuurlijk in 2025 zouden we dat gaan vaststellen. Het nieuwe Treasurystatuut. Zou misschien wel goed zijn om de treasurystrategie daarbij te hebben en ook zichtbaar te maken wat de verschuivingen zijn. Want dan weten we precies wat bij PS hoort en wat bij GS hoort. Is dat mogelijk om het op die manier te behandelen?

De heer Philips: Jazeker. Als we natuurlijk zeggen we gaan in ieder geval de weg in... De uitspraak is, we willen geen doublures. Dat is denk ik ook al een hele belangrijke. Dan is waar leggen we dan de kaderstellende richtlijnen vanuit PS naar GS dan vast? Ons idee is dat dan bij Treasurystatuut te doen. Dan in de nieuwe nota die daar... Of nieuwe statuut die dan gaat komen, dat we dan ook expliciet vast gaan leggen en ook in de toelichtende zin vastleggen. Dit is de oude situatie en dit wordt dan de nieuwe situatie. Zodat u ook toch wel kunt volgen wat valt er nu uit die nota weg? Wat gaat dan echt naar het statuut als kaderstellende uitspraak? Wat valt dan eigenlijk in het laatje van de uitvoeringsrichtlijnen? Als u daar dan andere beelden over heeft, dat is natuurlijk ook aan PS om daar weer iets over te vinden. Dat is natuurlijk prima.

De voorzitter: Bedankt. Dan wil ik toch nog even Hans de gelegenheid geven om zijn mening te geven. Daarna ga ik PwC vragen.

De heer Adriani: Er werden ons twee vragen gesteld die ik allebei met ja ga beantwoorden. Dus dat is dan helder. Ik hoorde een klein beetje tussen de regels door ook de vraag, wat zou er dan eventueel nog gewijzigd moeten worden? Of wilt u nog wat meegeven rondom die kaderstelling? Ik heb ter voorbereiding van deze vergadering niet die drie documenten nog eens uitputtend doorgewroet om te kijken wat zou ik anders willen. Tegelijkertijd denk ik dat we het afgelopen jaar, anderhalf jaar, in een aantal debatten en rondom een aantal besluiten al best zeg maar piketpaaltjes hebben geslagen met elkaar over hoe we de dingen ingericht willen hebben. Vertrouw ik jullie erop dat dat goed verwerkt wordt. Maar dit was dus de disclaimer als we straks het eindresultaat zien, dan ga ik er misschien wel weer wat van vinden.

De voorzitter: Dat eindresultaat komt dat eerst in de auditcommissie of gaat dat direct naar BEC? Is het ons verzoek om het eerst in de auditcommissie te bespreken voordat het naar BEC gaat of niet? Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Misschien wel prettig om nog even met elkaar door te kunnen spreken.

De voorzitter: Zou dat dan 2 april bijvoorbeeld of... Dat zullen we wel zien. De data waarop wij vergaderen zijn bekend. Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Misschien komt dan onze adviesfunctie richting PS ook wel weer een beetje ter sprake. Dat we daar wat meer duiding aan kunnen geven als mensen dat vragen.



De voorzitter: Martijn.

De heer Koren: Misschien even een punt van orde. Dan ben ik even benieuwd. Want als ik het goed begrijp wat onze rol nu is, dan adviseren wij zeg maar zo meteen positief deze twee vragen. Dan gaat dat besluit volgens mij naar de PS, gaan PS dat besluiten. Zo werkt het dan toch?

De voorzitter: Wij adviseren nu positief hierop. Maar uiteindelijk wordt het natuurlijk nog wel besproken in de commissie, want dan zien we pas het eindresultaat. Het idee is denk ik, dat het dan in de commissie besproken wordt. Commissie BEC en niet hier in de auditcommissie.

De heer Koren: Maar wij kunnen hier toch geen beslissingen nemen? Als wij adviseren dat dit een goed idee is, moeten PS dat toch besluiten? Niet wij.

De voorzitter: Dat klopt. Tenzij... Ik bedoel... Hans.

De heer Adriani: Dus er ligt nu niet iets wat richting commissie of PS gaat, maar wij worden als klankbordgroep gebruikt. Om te kijken of de ambtelijke organisatie op de goede weg zit.

De heer Koren: Gaan we dan PS niet voorbij? Dat denk ik dan even.

De voorzitter: Pardon? Ik verstond je vraag niet.

De heer Koren: Je zegt net, als er een nieuw document is gaan we dat in de commissie bespreken. Maar het feit dat we besluiten tot één document, vraag ik me even af of wij dat dan hier richting kunnen geven of dat dat echt een besluit van PS is.

De voorzitter: Wij worden nu als klankbordgroep inderdaad gebruikt. Dus deze vragen worden ons voorgelegd. De mening van de auditcommissie is, ga maar verder. Maar maak wel duidelijk welke verantwoordelijkheden blijven bij de Provinciale Staten en welke bij Gedeputeerde Staten. Dus dat die wijzigingen wel duidelijk en zichtbaar zijn. Dat is ons advies dan als klankbordgroep. Martijn.

De heer Koren: Ik wil niet in herhaling vallen, maar stel je voor dat zo meteen een meerderheid van PS zegt. Maar wij willen gewoon twee documenten houden. Dan gaan wij nu ons boekje te buiten toch?

De voorzitter: Dat klopt. Kijk ons advies als klankbordgroep is, ga verder op deze weg. Maar het kan natuurlijk zo zijn dat Provinciale Staten zegt. Hallo, daar zijn we het helemaal niet mee eens. Dan worden wij teruggefloten en dan... Sorry? Sowieso gaat het natuurlijk naar PS toe. Niet dit, maar de afschaffing van de nota Financieringsbeleid en het alles opnemen in de Treasurystatuut. Met de treasurystrategie om daar verschuivingen in aan te brengen. Dat gaat als voorstel, denk ik met de teksten die daaruit voortkomen, naar PS. Via BEC. Hans.

De heer Adriani: Want volgens mij... Anders dan gaan we echt onszelf veel te veel '...'. Volgens mij is het de verantwoordelijkheid van het college om een voorstel te doen om naar twee documenten te gaan in plaats van drie. Als de gedeputeerde inschat dat dat een verstandig voorstel is, dan gaat de gedeputeerde dat aan PS doen. Volgens mij wordt hier even gesondeerd of wij veel beren op de weg zien. Maar het blijft de verantwoordelijkheid van het college om met zo'n voorstel te komen.

De voorzitter: Leuk om te ontdekken wat onze nieuwe taken zijn. PwC, Nils.

De heer Van Someren: Sowieso is het verstandig om die dubbelingen eruit te halen, dat staat natuurlijk buiten kijf. Ik denk dat we daar vrij snel achter zijn. Het staat ook technisch niet in de weg. Ik bedoel er zijn geen verplichtingen dat deze drie nota's er moeten zijn, dus het kan ook in die zin prima samen. Mijn lezing zou ook zijn dat, als je kijkt naar wat blijft de verantwoordelijkheid van PS en wat ligt er bij GS, dat dat inderdaad niet wijzigt. Dus in die zin zit daar ook niet heel veel kwetsbaarheid in. Denk wel dat je als Provinciale Staten wel op moet passen dat je niet te veel naar de vaststelling op dat niveau toe haalt. Daarbij realiseren in ieder geval, dat je daarmee ook heel veel zaken ook in het rechtmatigheidskader trekt. Dus het voorbeeld van zo'n Treasurystatuut. Als daarin staat dat je bij banken ook altijd drie offertes opvraagt, wordt dat gewoon onderdeel van ons normenkader. Dus dit is wel goed om daar scherp op te blijven. Dus in dit voorbeeld lag die verantwoordelijkheid vanuit dat Treasurystatuut en die nota Financieringsbeleid



lag er al. Dus die wil je ook graag zo houden. Maar ga je ook een inkoopbeleid naar binnen trekken, dan wordt de opdracht wordt zo. Dus dat is wel gewoon goed om te blijven realiseren zou ik zeggen. Misschien dan eventjes qua proces. Uiteindelijk trek je dadelijk een nota in en pas je twee andere nota's aan. Die komen natuurlijk uiteindelijk... Die worden sowieso al in '25 nog een keer herijkt en worden dus opnieuw vastgesteld en gaan dus door het hele proces heen. Dus ik heb ook niet het gevoel dat je dan dingen niet ziet of kwijtraakt bij wijze van spreken. Dus dat even vanuit onze kant.

De voorzitter: Geeft dit nog nieuwe vragen bij de commissieleden? Nee? Ja, Vincent.

De heer Janssen: Zaken destijds over revolverende fondsen opgenomen. Voor mij is wel van belang dat die wel gewaarborgd blijven, ook omdat we natuurlijk rondom de energietransitie met een aantal revolverende fondsen bezig zijn. In het bijzonder benoem ik dan ook de bepaling dat er ook ergens een eindigheid aan een revolverend fonds zit. Dus dat was toen best wel een punt. Dus ik zou niet willen dat we zeggen, dat gaat dan naar GS toe en dan verdwijnt het uit beeld. Dat is eigenlijk de zorg.

De voorzitter: Dus dat is jouw advies nu zeg maar, om dat in het Treasurystatuut op te nemen. Hans.

De heer Adriani: In het oefenen met onze rol. Dit schuurt nu wel weer ... (audio valt uit).

De heer ...: We werden geconsulteerd.

De voorzitter: Nu zou mijn vraag aan de heer Philips moeten zijn: kan u met onze adviezen uit de voeten? Dan nog één andere opmerking. In de presentatie staat blijkbaar dat het wel weer eerst naar de auditcommissie gaat voordat het naar de commissie BEC gaat. Maar dat is... Daar ben jij voor. Precies. Maar ik laat dat even, want nu zijn er twee verschillende meningen zeg maar daarover. Daar is geen duidelijkheid over, dus dat wil ik ook nog eventjes voorleggen aan de heer Philips. Eric geloof ik. Klopt dat? En Has.

De heer Philips: Met deze uitspraak gaan we hiermee aan de slag. Dat was ook inderdaad even de bedoeling van deze hele presentatie. Een beetje inderdaad klankborden, zijn we op de goede richting qua uitwerking? In de presentatie had ik inderdaad ook hier opgenomen om uiteindelijk het eindresultaat... Dan hebben we het over het Treasurystatuut met aanvullingen, mogelijk ook van de financiële verordening. Dat gaat ook wel even zijn tijd vergen. Wij koersen daar een beetje aan op het einde van het jaar, het vierde kwartaal. Om dat ook weer terug te leggen bij de commissie FAC en alvorens dan weer naar de commissie BEC. Dat bepalen wij natuurlijk niet zelf. Dat is even een gedachte die we dan zelf hebben opgenomen ook in deze presentatie. Dan koersen we op het vierde kwartaal en dan komen we dan hiermee terug. Dat is dan inderdaad ook aan het college om daar dan ook uiteraard daar een besluit over te nemen.

De voorzitter: Dus de vraag is even: komt het bij ons terug voordat het naar de commissie BEC gaat? Ja of nee? Hans.

De heer Adriani: Ik zit er een beetje op te kauwen en ik merk dat ik neig naar het komt niet bij ons terug. Volgens mij is onze rol om te zorgen dat die herziening daar komt. Is het aan de commissie BEC om zich een oordeel te vormen over wat we dan van het resultaat vinden. Ik ben geneigd om te zeggen, hij komt niet meer hier terug.

De voorzitter: Omdat het gaat over de verdeling tussen verantwoordelijkheden, wat een hele politieke keuze is eigenlijk. Wat hoort bij Provinciale Staten, bij Gedeputeerde Staten. Martijn.

De heer Koren: Het grappige is dat ik ben juist niet voor dubbeling. In dit geval zou ik zeggen hij komt eerst wel terug hier, omdat je graag goed wil kijken zeg maar omdat hij van drie teruggaat naar twee. Dat je goed kijkt of het technisch zeg maar allemaal klopt. Maar dat je de inhoudelijke discussie in BEC doet. Maar dan hoeft je daar niet ook nog eens een keer dit hele document door te lopen, wat hebben we gewijzigd en weet ik veel wat. Dat lijkt mij logischer.

De voorzitter: Dat snijdt ook hout. Dan moeten we toch maar eventjes iedereen vragen om de mening. Komt het hier terug? Ja of nee. Vincent.

De heer Janssen: Wat mij betreft niet.

De voorzitter: Anneloes.



Mevrouw Blekxtoon: Ik had al gezegd wat mij betreft wel. Ik denk dat het goed is om nog even technisch te zien hier.

De voorzitter: Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Ik zit in kamp wel.

De voorzitter: Bren.

De heer De Hartog: Wat zou er nu gebeuren als ik in kamp 'niet' terecht zou komen? Maar ik zal de problemen voorkomen, ik ben het eens met Martijn. Ik vind het ook wel fijn om dat in ieder geval op technisch vlak nog even hier nog een keer kan passeren.

De voorzitter: Dan zonder dat ik daar zelf een uitspraak over doe, is er toch een meerderheid om het hier toch wel weer terug te laten komen voordat het naar de commissie BEC gaat. Alleen voor de technische behandeling inderdaad, of alles goed verwerkt is. De politieke uitspraak wat hoort bij PS en wat bij GS? Dat wordt in de commissie BEC voorbereid. Has.

De heer Bakker: We zaten in het begin even een beetje te kauwen, rol van de auditcommissie. Ik zal meteen het goede woord gebruiken. Hoe nu verder? Zo heb ik het ook met Simone en Françoise voorbesproken. Meer in algemene zin is dat wij... Dat lijkt ons en mij een fijne en ook waardevolle invulling van de rol van de auditcommissie. Dat er af en toe onderwerpen zijn waarop wij zitten te kauwen. Dit was er zo eentje, waarvan je kan zeggen, we gaan het gewoon doen. We sturen het naar jullie en we zien wel wat eruit komt. Of het is toch fijn om daar inderdaad... Hans, ik ga jouw woorden niet herhalen, maar je vatte het volgens mij treffend samen. Inderdaad even te consulteren, even de sfeer te proeven. Ook wel vind ik het fijn om aandachtspunten mee te krijgen en die hebben we nu gehoord ook. Let hierop, of dit is een onderwerp daar met die bril zouden we er echt even naar moeten gaan kijken. Dat is voor ons waardevol en niet... Dat risico proefde ik een beetje bij een paar leden. Wordt dan dadelijk de cirkel waar je als je niet uitkijkt ingezogen wordt, maar de auditcommissie vond het een goed idee. Laten we bij deze afspreken dat dat niet de manier is waarop we werken. Precies zoals Hans zei, wij nemen dat besluit en leggen dat dan vervolgens voor. Maar wel fijn om jullie expertise en kijk erop mee te nemen in dit soort zaken.

De voorzitter: Fijn dat wij ook als een klankbord daarvoor mogen fungeren. Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Dan heb ik een vraag over hoe dat gaat bij de volgende agendering. Is het dan de bedoeling dat we hem bespreken... Of tenminste dat hij naar ons terugkomt in dezelfde ronde als dat die in BEC staat? Dan kunnen we namelijk een advies voor die commissie schrijven en volgens mij functioneert het dan heel handig. Dan kunnen we zeggen de FAC vindt er dit en dat van. Of let hier en hier op. Dan voorkomen we ook dat we hier een soort van commissiebehandeling gaan doen, maar dan kunnen we ons echt richten op de advisering aan BEC. Maar dan moet hij in dezelfde ronde wel gekoppeld zijn, dat is belangrijk voor het presidium.

De voorzitter: Precies. Dus dezelfde documenten zeg maar. We bereiden dan die commissiebespreking voor en we geven een advies op de technische aspecten. Wellicht kan je dan ook specificeren, politieke besluitvorming hier en daarover. Daar spreken we ons niet over uit, want dat hoort bij de commissie BEC. Ja? Gaan we dat op die manier... Hans.

De heer Adriani: Dat vraagt dan wel van Françoise dat ze in twaalf uur naar de commissie een stuk op papier heeft om door te geleiden. Want daar zit maar een week tussen. Dus dan vragen we wel wat.

De voorzitter: De agendering of de planning kan dan complex worden. Goed, we horen het. Johan.

De heer Luiks: Ik hoor jullie aan en ik kan de discussie heel goed volgen. Maar we hebben een evaluatie van de FAC gedaan waarin we zeiden we moeten wat uit die politieke hijgerigheid. We moeten geen voorportaal meer zijn, maar meer een soort kamer van reflectie. Of een paar specifieke onderwerpen af en toe vastpakken. Ik proef in deze discussie toch alweer een stap terug. Dat kan. We zijn met elkaar de auditcommissie, dus als het is moeten we dat doen. Maar vergaderschema zou je dan eigenlijk moeten aanpassen, je moet eigenlijk weer gelijk op gaan lopen met de commissies. Als je ergens in BEC zegt, wat vindt de FAC ervan? Dan duurt het besluitvormingsproces heel erg lang, want dan gaat het weer terug. Dan moet het daarna nog een keer naar de commissie. Dus ik snap jullie behoefte heel



goed. Tegelijkertijd denk ik, volgens mij hebben we die evaluatie met een bepaalde reden gedaan. Hebben we wat meer die reflectieve kant gekozen om af en toe een onderwerp wat verder uit te diepen. Ik zie nu toch weer gebeuren dat een stuk eerst weer hier komt. Zoals we het nu doen, hebben we sonder en jullie kunnen wat dingen meegeven. Vind ik juist hoe die wel moet zijn. Bij de energietransitie heb ik hem ook zo gevoeld. Maar als het dan weer terugkomt hier voordat het naar BEC gaat, denk ik dat we dan toch weer een beetje in de FAC oude stijl zitten. Maar de auditcommissie is van jullie.

De voorzitter: Anneloes en daarna Martijn.

Mevrouw Blekxtoon: In reactie daarop. Ik had juist begrepen dat deze nieuwe auditcommissie in deze vorm, ook de Staten in positie brengt om beter besluiten te kunnen nemen. Omdat hier de techniek al is voorbesproken zeg maar. Dus het is niet een voorportaal en het is ook geen politieke discussie meer. Het is puur een technische, waarbij we een advies geven op de meer ingewikkelde onderwerpen, die misschien niet normaal gesproken in die commissies besproken worden. Het zal ook echt niet bij alle onderwerpen zijn die we hier bespreken. Ik denk dat we gewoon met elkaar goed moeten opletten welke onderwerpen we wel en niet op die manier willen behandelen. Niet standaard alles. Maar dit vind ik wel een goede. Ik denk dat die anders naar PS gaat en dan weet ik niet of alles goed geland is als wij dat... Ik zou er wel voorstander van zijn.

De voorzitter: Martijn.

De heer Koren: Ik ben het helemaal met je eens Johan. Dus ik zou zeggen zo min mogelijk stukken hier zeg maar,  het moet echt in die BEC. In dit geval dacht ik juist... Maar nogmaals, we kunnen het altijd veranderen. Is juist dat wij hier vast beoordelen zeg maar, is dat technisch helemaal goed gegaan? Dat we echt in de BEC kunnen richten op het politieke. Niet dat we daar ook nog eens een keer elke pagina moeten bekijken, weet ik veel wat. Dus het is eigenlijk om het even, maar dat was het idee.

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Ik zou juist denken dat we ons moeten oefenen in ervan uit kunnen gaan dat het college met een technisch goed doordacht voorstel komt. Dan hebben we een concerncontroller ook nog in positie om daar ook op te letten. Dus volgens mij moeten we op die checks en balances leren vertrouwen. Moeten wij vooral kijken werkt dat systeem goed? In plaats van dat we op elk stuk eigenlijk als een soort derde controleur, naast alle controles die al in de organisatie zitten, nog eens die controle over gaan doen. Dus ik zou ook een beetje op dat strategische niveau blijven zitten, zou ik zeggen.

De voorzitter: Martijn.

De heer Koren: Ik heb het volste vertrouwen. Ik hoef dat helemaal niet te controleren. Het is ook zeker niet naar het college en de ambtenaren toe, het is meer naar mijn collega's van BEC toe. Dat we daar een hele discussie gaan voeren over allerlei punten en komma's. Die wij misschien als wij het in de FAC behandelen, eerst helemaal kunnen voorkomen. Dat was meer het idee.

De voorzitter: Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Ik sluit me bij Martijn aan inderdaad. Ik denk dat het niet controle is die we hier doen, ik denk dat het meer advies is.

De voorzitter: Ik sluit me eigenlijk ook wel aan bij Martijn. Maar ik denk ook dat het mooi is om dit te evalueren of te bespreken, zoals je dat hebt gedaan. Hartelijk dank daarvoor. Want wij moeten ook uitvinden met elkaar wat onze rol is. Ook wat dat uiteindelijk dan gaat betekenen voor onze vergadercyclus. Nils.

De heer Van Someren: Misschien toch nog even één toevoeging. Want als je dan toch niet uitkijkt, heb je dadelijk een enorm proces om tot besluitvorming te komen. Je zou nog kunnen overwegen om dus in dit geval, in dit voorbeeld... Kijk, nu staat het hier op het scherm, nu behandelen we het. Maar je zou er natuurlijk ook voor kunnen kiezen om dit hier niet eerst te behandelen en het later terug te laten komen, maar gelijk met het voorgenomen stuk te komen. Die



eerst technisch te behandelen en hem daarna pas door te leiden naar BEC. Dat zou natuurlijk ook nog een optie kunnen zijn. Dan kort je het proces wat in.

De voorzitter: Ik denk dat dat ook nu de bedoeling is toch?

De heer Van Someren: Nu krijg je een vraag, daar gaat de organisatie mee aan de slag. Dan komt hij terug en dan wil je eigenlijk nog een keer verifiëren. Is wat we hier bedoeld hebben, is dat goed verwerkt? Je zou ook kunnen zeggen we hebben in alle ordentelijkheid hebben GS een besluit genomen. Dat is goed uitgewerkt. Wij doen hier nog eens een keer de technische screening daarvan en met dat advies ga je door naar de politieke discussie in BEC.

De voorzitter: Maar ik denk dat het ook leuk is dat we als klankbord worden gebruikt.

De heer Van Someren: Zeker. Maar goed, het is... Maar als alles dat proces heeft, dan krijgt alles wel weer een '...' zeg maar.

De voorzitter: Hoe doen we dat? Dat we én klankbord zijn, maar niet alles agenderen voor de volgende vergadering voordat het in de commissie komt. Want dan zijn we alleen maar vertragend bezig natuurlijk. Dus daar gaan we met elkaar over nadenken en daar komen we vast wel achter de komende maanden, jaren. Is dit onderwerp nu voldoende behandeld? Ja? Ik stel voor dat we nog wel het volgende onderwerp doen want dat is ook een presentatie door Eric Philips. Dat we daarna eventjes pauze nemen, kleine pauze.

8. Herijking kernnota Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De voorzitter: Dan gaan we nu verder met het volgende onderwerp. De herijking van de kernnota Weerstandsvermogen risicobeheersing. Deze nota moet volgens de financiële verordening elke vier jaar worden geactualiseerd. De herziening van deze nota is voor ons een gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen over de te maken keuzes. In sheet 3 staan een aantal vragen geformuleerd waarin richtinggevende uitspraken van ons worden verwacht. Eric Philips, mag ik jou het woord geven?

De heer Philips: Beetje dezelfde werkwijze denk ik als we net hebben gedaan met de nota Financieringsbeleid. Toen was een beetje de richting laten we dat gaan integreren vanwege de doublures met name. Deze nota die staat echt wel op de rol om die nu ook te gaan actualiseren. In tegenstelling tot de gepresenteerde planning die eerder toegestuurd is, is de bedoeling om deze nota door PS te laten vaststellen in de vergadering van 4 juni. Stond nog in de presentatie juli, maar dat kent een andere inhoud die vergadering. Dus we willen ook naar juni toe. Er stond ook nog een woordje conceptnota voor de commissie BEC. Daar '...', maar dat moet gewoon de nota dan zijn. Daar kunnen we het zo meteen nog even over hebben. De nota Weerstandsvermogen geeft ook weer de kaders weer. Hoe gaan we natuurlijk om met risico's, ook in relatie met het weerstandsvermogen. We hebben natuurlijk een reserve weerstandsvermogen in onze boeken staan, in onze begroting en ook in onze jaarrekening. Die nota Weerstandsvermogen is eigenlijk een soort beleidskader voor ook de paragraaf weerstandsvermogen, zoals we die ieder jaar ook opnemen. Zowel in de programmabegroting, als in de jaarrekening, in het jaarverslag. Daar staan ook allemaal onderdelen in, risico-inventarisatie. Daar zijn natuurlijk al richtlijnen ook voor. Recentelijk ook een nota Integrale risicomanagement, die daar ook het nodige over zegt. De highlights daarvan komen ook weer terug in de nota Weerstandsvermogen. Maar er zijn natuurlijk een aantal onderwerpen die ook in de huidige nota staan en die zijn ook een beetje geformuleerd ook in deze vragen. Waar de commissie ook misschien een beeld over heeft. Daar zit ook wel een scheidslijn in. Is het nu technisch of zit daar natuurlijk ook een politiek oordeel in? Dat is misschien ook even aan u om dat af te tasten, is dat inderdaad zo? Met die vragen kijken, gaan wij hiermee verder? Want in de huidige nota Weerstandsvermogen wordt bijvoorbeeld een kader genoemd over de ratio. Dat is die verhouding tussen het beschikbare weerstandsvermogen zoals we die hebben. Dat is die reserve en het benodigde weerstandsvermogen. Het benodigde weerstandsvermogen wordt gecalculiseerd zeg maar in een bepaald systeem. Vanuit de risico-inventarisatie zoals we die zeker twee keer per jaar, of meerdere keren per jaar gewoon uitvoeren. Dat is die ratio die ook in vraag 1 is benoemd. De huidige ratio is dan een 1.4-2.0. Dus wij houden meer reserve aan dan berekend. Dat is een bewuste keuze. Dat is natuurlijk ook even... Willen we deze ratio handhaven? Voorstel is ja, maar u kunt als commissie daar anders naar kijken. Dat is ook in die toelichting van de presentatie is daar ook een tabel van opgenomen. Ik kan hem ook laten zien als daar even behoefte aan is. Bepaalde gradatie hoe je dat zo... Van het opvangen van je risicoprofiel. Andere uitspraak is... Ik ga even snel door die vragen heen en dan kunnen we misschien wel even gezamenlijk



daardoorheen gaan. Is natuurlijk een bedrag van 45 miljoen. Die is ook als absoluut bedrag benoemd in de nota. Het voorstel is om dat los te laten en eigenlijk de focus te leggen op die ratio. Daar met een bandbreedte te gaan kijken naar de omvang van je weerstandsvermogen. Dan komen we op het onderwerp van de risico's met betrekking tot financieringsinstrumenten. Kijk, de achtergrond is ook een beetje op de eerder gevoerde besluiten en de discussies rond de financieringsinstrumenten. Garanties, revolverende fondsen. Dat dat natuurlijk onderwerpen zijn die natuurlijk steeds meer gaan plaatsvinden. Je wilt natuurlijk je beleidsdoelen die je wilt gaan realiseren, ga je instrumenten op inzetten. Financieringsinstrumenten zijn zulke instrumenten die ingezet worden en gaan worden wellicht. Daar zijn risico's mee gemoeid. Het voorstel is om voor die risico's, inschattingen rond de financieringsinstrumenten, om daar ook op een eenduidige manier mee om te gaan. Dan voor te gaan stellen als gedachte, om die op een eenduidige manier die risico's op te gaan vangen. Een middel zou dan zijn om dan een bestemmingsreserve, financieringsinstrumenten te gaan vormen. Waarbij dan een eerder genomen besluit daarop geïntegreerd zou kunnen worden. Dat is dan even als gedachtegang. Daarnaast hebben we iets genoemd over de risico's rond grondexploitatie. Het is gerelateerd ook aan het Hart van de Heuvelrug, vliegbasis Soesterberg. In de huidige situatie worden de risico's rond het hele project zeg maar gerelateerd ook aan het weerstandsvermogen, zijn centraal gepositioneerd. Conform ook de BBV en ook zoals het ook zou moeten. Dienen wij de projectgerelateerde risico's, eigenlijk zo veel mogelijk binnen het project op te vangen. Weliswaar kijk je dan echt op projectniveau. Waar gaat het dan om, om welke risico's? Kunnen die dan inderdaad ook gedragen worden of moeten die dan toch een plek krijgen in het centrale weerstandsvermogen? Maar uitgangspunt is dat projectgerelateerde risico's bij project thuishoren. Dat zou betekenen dat we in de verdere uitwerking daar die splitsing in gaan brengen. Dus dat meer de algemene risico's wel centraal blijven, maar de projectgerelateerde risico's weliswaar weer per project doorgelicht. Kijken omdat die gaan drukken op het project Hart van de Heuvelrug, vliegbasis Soesterberg. Dat is ook eigenlijk een wijziging ten opzichte van de huidige situatie. Dat willen we ook dan graag ook zo vastleggen. Al is het alleen maar gewoon duidelijk ook als uitwerking van de BBV-regelgeving. Dan hebben we de nota Weerstandsvermogen en recentelijk ook de nota Integraal risicomanagement. Daarbij is dan ook het voorstel, maar is meer voor de toekomst, om die twee nota's echt te gaan integreren tot één nota. Waarbij je weer de kaderstellende uitspraken vanuit PS naar GS, dat die ook vastgelegd worden in één nota. Ook de uitvoeringsrichtlijnen die ook min of meer beetje verweven zijn in deze nota's, dat we daar een scheiding in gaan aanbrengen. Dat maakt het voor PS duidelijk en ook voor GS en de organisatie duidelijk. Dit zijn kaders en dit is dan uitvoering. Dat kunnen we allemaal netjes in beeld brengen, maar dat is dan even het uitgangspunt. Dat is even mijn intro ook naar deze vragen toe. Ik hoor ook graag hoe u daarnaar kijkt naar deze nota. Huidige nota Weerstandsvermogen en de risicobeheersing.

De voorzitter: Bedankt voor deze presentatie. Ik denk dat ik al meteen tijdens de presentatie jouw vinger zag, maar weet ik niet helemaal zeker. Want jouw vinger lijkt gewoon altijd uitgestoken te zijn. Maar ik geef je toch eerst het woord en daarna Hans.

De heer Van den Dikkenberg: Dit zit best wel op het grensvlak tussen politiek en techniek. Vraag aan de SP of 1.4 tot 2 goed is, dan krijg je direct het antwoord. Dat is veel te hoog, dat geld kunnen we allemaal naar het ov doen. Vraag het aan de SGP, dan zegt hij dat ziet er best netjes uit. Dus volgens mij zijn het echt politieke uitspraken. Zijn er nu een paar vragen en met name rondom het weerstandsvermogen. Is het denk ik, zeker gezien toenemende risico's die ik zie in het provinciaal acteren. De bespreking van risicomanagement die we de vorige keer gehad hebben. Als we dat gaan integreren, is het denk ik ook heel goed om te kijken samen met financieel woordvoerders. Hoe kunnen we welke knoppen inzetten? Dat gaat dan over omgaan met de buffer aan de ene kant. Dat gaat aan de andere kant over omgaan met de risico's. De risicotaxaties en hoe neem je die mee in het weerstandsvermogen? Dat gaat over de weerstandsfactor, welke wegingen kunnen we daarin maken? De breedte en een beetje rekken en strekken, zoals we dat de vorige keer met een financieel model hebben gedaan. Dat lijkt me interessant om zoiets te doen vooraf aan zo'n integratie van twee van die nota's. Want ik denk inderdaad dat ze heel nauw op elkaar liggen. Ik zie daar wel meerwaarde in. Want soms heb ik bij het lezen van de risico's die opgesomd worden voor het weerstandsvermogen, heb ik ook het idee, ik kan ze plaatsen, maar ik kan er net zo goed ook tien andere plaatsen. Dat is de achtergrond ervan. Dat is een beetje de afdronk zeg maar. Hoe kunnen we daar meer lading aan geven?

De voorzitter: Bedankt. Dan Hans, daarna Bren.



De heer Adriani: Dank je wel. Ik moet bekennen dat ik enorm heb moeten wennen toen ik in Provinciale Staten kwam, aan die reserve weerstandsvermogen. Die kende ik helemaal niet. Ik zie het voordeel er wel van. Want door die apart te zetten, is al die reserve echt vrij besteedbaar. Tegelijkertijd houden we onszelf natuurlijk vreselijk voor de gek. Want ons weerstandsvermogen is vele malen hoger dan die 1,4 tot 2. Omdat eigenlijk de hele saldi reserve en de hele belasting... Onbenutte belastingcapaciteit daarbij hoort. Dus misschien zit ons weerstandsvermogen op dit moment wel op 5 of zo. Maar dat vertellen we elkaar niet, omdat we alleen maar die reserve daarvoor gebruiken. Nu zijn we er bij deze jaarrekening ook nog weer wat van af gaan halen, dus... Ik heb er enorm aan moeten wennen. Ik ben er een beetje aan gewend inmiddels. Dus ik snap ook niet helemaal wat jullie bedoelen met vraag 2. Zullen we dat absolute bedrag loslaten? Volgens mij hebben we het absolute bedrag al losgelaten. Want we hebben bij de laatste jaarrekening dat bedrag verlaagd naar 42 komma nog wat geloof ik, omdat we boven die 2 uitkwamen. Is dat wat jullie bedoelen? Of bedoelen jullie we heffen die reserve op en we gaan weer dat weerstandsvermogen bepalen zoals dat gedefinieerd is. Namelijk het totaal aan vrije reserves en het totaal aan onbenutte belastingcapaciteit. Het tweede is dat ik wel wat huiverig ben voor het opknippen van verschillende soorten risico's. Ik snap dat, als de BBV iets voorschrijft rondom grondgrondexploitaties, moeten we dat doen. Maar hoorde ik in de inleiding ook zeggen: zullen we nu eens een bestemmingsreserve risico's financiële instrumenten gaan maken? Volgens mij hoe meer je dat opknijpt, hoe meer je de Monte-Carlomethode ondergraaft door integraal naar je totale risicobeheersing te kijken. Dan komt er een punt, en dan schuur je wel weer tegen de politieke discussie aan, dat je jezelf financieel meer klemzet dan nodig is, omdat je niet meer het risicomanagement integraal bekijkt, maar dat allemaal in losse kipstukjes knipt en er losse potjes voor maakt. Dan moeten al die potjes in zichzelf de bijbehorende risico's afdekken. Het zou niet boven aan mijn prioriteitenlijstje staan om dat te gaan doen zal ik dan maar zo zeggen. Om die twee nota's te integreren lijkt me uitstekend eigenlijk.

De voorzitter: Helder. Bedankt. Bren.

De heer De Hartog: Dank je wel, Simone en ook dank voor de uitleg van Eric. Ik heb nogal wat weerstand tegen het samenvoegen van het weerstandsvermogen met risicomanagement. Voor mij zijn het als je het puur technisch bekijkt, zijn het twee compleet verschillende dingen. Risicomanagement zijn risico's en daar bepaal je de kans, de impact en wat je daarmee gaat doen. Je gaat het mitigeren, je gaat het accepteren et cetera, et cetera. In een bepaald vakje van die beslissing komt pas het weerstandsvermogen volgens mij om de hoek kijken. Dus ik vind het erg risicovol om het samen te voegen, omdat je dan de suggestie wekt dat je alle risico's met kans en impact per definitie gaat afdekken met weerstandsvermogen. Dan mis je gewoon een beslissingsstap hoe je met die risico's omgaat. Als bij de provincie inderdaad we altijd zeggen, risico's dekken we af met weerstandsvermogen, dan is het inderdaad geen probleem. Maar ik denk niet dat dat de bedoeling is. Dus als jullie zeggen, het samenvoegen is voor mij alleen oké als we duidelijk dat onderscheid hebben gemaakt. Dit is hoe we risico's managen. Kans, impact, beslissing wat we ermee gaan doen. Als het moet afgedekt worden door het weerstandsvermogen, dan is hier onze set-up van hoe we het weerstandsvermogen doen. Verder over de andere punten, vragen ben ik het inderdaad eens dat punt 1 is inderdaad een erg politieke discussie. Ik heb daar natuurlijk ook wel een mening over, maar dat is inderdaad echt puur politiek. Ik moet nog even broeden op wat Hans zei over de verschillende typen weerstandsvermogen van wat inderdaad beschikbaar is. Wat uiteindelijk haalbaar is als je de onbenutte inkomsten et cetera ook gaat meenemen. Ik denk dat er wel een behoorlijk liquiditeitsverschil is tussen die twee weerstandsvermogens. In die zin, je kunt niet zomaar zeggen, we hebben nu een probleem, we hebben nu het weerstandsvermogen nodig. We gaan nu even de motorrijtuigenbelasting maximaliseren en dan morgen kunnen we de risico's afdekken. Volgens mij werkt het niet zo. Dus vandaar dat ik denk dat het echt wel belangrijk is om ook die reserve ook in die zin in de balans te houden. In plaats van alleen maar te rekenen in principe kunnen we dit nog een keer van de burger krijgen om geactualiseerde risico's af te dekken. Dus dat zijn even mijn afwegingen.

De voorzitter: Martijn, dan Vincent, dan Anneloes. Martijn.

De heer Koren: Ik ben ook risicomijdend, maar in principe zou weerstandsvermogen 1 natuurlijk voldoende moeten zijn. Dan kan je ■■■ twee zetten, maar 1,4 tot 2 is wel erg ruim. De technische vraag zou zijn, wat zou er gebeuren als we dat gewoon verlagen zeg maar? Zien we daar extra risico's? Volgens mij valt dat wel mee. Bij 2, wat mij betreft laat het los de ratio. Het lijkt me een prima voorstel. Bij 3 zou ik zeggen, juist goed als we inderdaad alles proberen gelijk te trekken. Ik zou dat ook wel fijn vinden dat we inzicht houden in die off-balanceposten zeg maar. Bij elk voorstel... Stel



je voor, we doen een keer iets met een elektrische bus of zo, dat wordt een garantie. Dat er ook bij staat zeg maar wat we allemaal al gegeven hebben. Maar dat we dat overzicht hebben, nu moeten we daar natuurlijk naar zoeken. 4 lijkt me heel goed om het in een project te doen. 5 lijkt me ook prima om één nota en dan zou ik voorstellen dat die eerst wel hier weer besproken wordt. Nee, is een grapje Johan.

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Allereerst een puur technische vraag. Als je bij het weerstandsvermogen de onbenutte belastingcapaciteit meeneemt, zou je dan eigenlijk ook niet zeg maar de onbenutte bezuinigingscapaciteit mee moeten nemen? Als derde element. Dus volgens mij kun je dat ook op zo'n 20 procent van de begroting afslaan. De onderbesteding inderdaad. Dus dat is dus precies het risico van al die ratio's. Dus even toch de andere kant van de positie. Het voordeel van die 45 miljoen is gewoon een hard bedrag. Die ratio's zijn altijd gevoelig voor wie heeft dan toevallig het getal berekend? Hoe bereken je dat dan? Dan kom je vervolgens in allerlei discussies. Ik ben ook wel ontvankelijk voor het argument van Bren. Die zegt risicomanagement moet er vooral over gaan welke risico's ben je bereid om aan te gaan? Hoe ga je ermee om en hoe stuur je erop? Veel meer eigenlijk een besturingsvraag. Terwijl je dat risicomanagement volgens mij inderdaad een beetje uit dat financiële moet houden. Waar dat verhoudingsgetal precies op zou moeten uitkomen, dat is nu echt wel bij uitstek een politieke vraag. U raadt al een beetje waar ik sta.

De voorzitter: Bedankt. Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Dank. Volgens mij worden deze vragen nu aan ons voorgelegd om input te geven en gaan ze nog naar de BEC 28 mei. Dus wat dat betreft vind ik ze minder politiek. In hoeverre we ze hier uitspreken.

De voorzitter: Has heeft een opmerking.

De heer Bakker: Omdat het net ook een paar keer werd gezegd, maar ik weet niet of je dat bedoelt, Anneloes. Maar deze vragen gaan an sich niet nog naar BEC. Ik bedoel, wij gaan op basis hiervan doen wat we moeten doen. Een ei leggen. Dan zien jullie wat eruit komt. Daar ben je het dan denk ik politiek wel of niet mee eens, of wil je andere dingen zien. Maar even dat we niet het om allemaal tafels nog heel vaak gaan herhalen.

Mevrouw Blekxtoon: Nee, we gaan niet... De uitkomst, die gaat naar de BEC 28 mei. Dus jullie gaan hiermee verder werken en dan komt dat zeg maar tot uiting daar. Dat bedoelde ik ook. In die zin kan ik me wel vinden in 1 en 2 en 3. 4 dat grondbeleid, ik kan niet helemaal overzien wat dan gebeurt als je zeg maar risico's loopt, weerstandsvermogen nodig hebt. Ga je dan het programma stopzetten? Ik bedoel, als het in het programma zit, zet je hem dan stop? Als het buiten het programma zit het weerstandsvermogen, kan je er dan weer wel mee doorgaan? Vind ik een lastige. Zou ik meer informatie over willen. Punt 5 ben ik even benieuwd naar het antwoord op wat Bren net zei. Of je dat inderdaad aan elkaar kunt koppelen of dat je dat in volgorde juist zou moeten gebruiken. Dus daar ben ik wel benieuwd naar.

De voorzitter: Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Ik ben net helemaal vergeten om alle vragen af te lopen. Als ik 4 beantwoord, dan kan ik gelijk een deel van de vraag van Anneloes beantwoorden. Want het is namelijk wel eens voorgekomen dat we tegenvallers hadden in Hart van de Heuvelrug die vanuit algemene middelen een suppletie kregen om dat op te vangen. Dat is eigenlijk heel gek, omdat we in de grex hebben afgesproken we doen groene investeringen in Hart voor de Heuvelrug. Die brengen we met rode opbrengsten op. Maar vervolgens gaan we uit de algemene middelen, gaan we daar geld naartoe stoppen als er risico's optreden. Er staan geen rode opbrengsten tegenover. Dus het zou veel zuiverder zijn om in de grex je berekening te maken, dit zijn de tegenvallers. Dat betekent eigenlijk dat we nog een wijk, zijnde vliegbasis, ergens moeten programmeren om de grex op nul te krijgen. Dus dat is zeg maar het systeem dat we de grex elke keer voorzien van middelen vanuit de provincie. Terwijl we ooit afspraken hebben gemaakt met alle gemeentes en partijen, we gaan het op een bepaalde manier aanvliegen. Dus ik ben het er van harte mee eens dat het ook daar naartoe verhuist waar het hoort. Dat is bij 4. 2 ben ik het op zich mee eens. Hoewel, Vincent gaf het al aan, een vast bedrag geeft altijd wel de zekerheid. Wat betreft risicomanagement ben ik echt wel voor meer integratie als onderbouwing van de risicoparagraaf van onze begroting en jaarstukken. Want die vind ik altijd wat minimaal ogen. Daar zou ik graag ook de integratie dan zoeken.



De voorzitter: Goed. Wat ik nu hoor eigenlijk, een aantal zaken verwijzen jullie naar de politiek. Dus er zijn waarschijnlijk politieke uitspraken. Bijvoorbeeld het antwoord op vraag 1. Iets anders is het praten over welke reserves en onbenutte belastingcapaciteit, of onbenutte bezuinigingscapaciteit - waar ik eerlijk gezegd nog nooit van heb gehoord om dat mee te nemen, maar goed, zou kunnen – ten grondslag liggen aan het berekenen van het weerstandsvermogen. Lijkt me eerlijk gezegd ook een politieke uitspraak. Waar de partijen dan dus zelf overgaan en wij niet als de auditcommissie. Iets anders wat ik hoor, is dat jullie zeggen bijvoorbeeld we hebben eigenlijk niet een ja-nee antwoord hierop. We willen gewoon meegenomen worden in de knoppen waaraan je kan draaien. Maar dan vraag ik me weer af. Hoe gaat dat dan zeg maar in het vervolgproces? Ik weet niet of ik hier nog... Een reflectie van PwC, hebben jullie dat hierop?

De heer Van Someren: Kijk, meestal zie je wel dat deze nota's ook wel bij elkaar komen. Dus op andere plekken. Je ziet hem toch wel vaak ook geïntegreerd. Wel overigens met een goed onderscheid wat is dan risicomanagement en hoe kijk je dan naar weerstandsvermogen? Specifiek denk ik hier voor de provincie geldt dat er natuurlijk een heel uitgebreid kader integraal risicomanagement ligt. Dat is echt een flink stuk, daar staat veel in. Dat zie je op andere plekken weer wat minder. Dus daarmee is het misschien het samenvoegen van die twee elementen wat eenvoudiger. Als je het kader integraal risicomanagement ook bij de nota voegt, krijg je een flink stuk. Dat is ook goed om misschien wel even te realiseren, maar goed, dat hoeft op zich niet verkeerd te zijn. Dat denk ik even over het samenvoegen. Ook eens denk ik met Bertrick als het gaat over hoe je naar die grex'en kijkt. Ik denk dat je inderdaad in de volgorde der kunst eigenlijk niet hier moet zien, maar op een andere plek samen moet pakken. Projectdekking, dan krijg je pas de bestemmingsreserve. Dan eigenlijk pas voor het restant het weerstandsvermogen. Dat denk ik eventjes vanuit onze kant qua reflectie. Hoe je dat dan toeleidt, is dan even een ingewikkelde vervolgvraag.

De heer De Hartog: Het was nog even een brainstormdingetje dat net bij mij opkwam. Ik relateer het al vrij snel altijd aan IT-zaken. Dus misschien excuus daarvoor, maar misschien hopen dat de analogie het ook begrijpelijker maakt. Als je in een datacentrum zit en de stroom valt uit, dan zijn er twee componenten die het opvangen. Eén is een hele sloot aan batterijen die de eerste energie direct leveren, zodat alles blijft draaien, zodat de dieselgenerator op het dak voldoende tijd krijgt om op te starten om de rest van de energie te kunnen leveren. Misschien is er ook een mogelijkheid – dat is vooral een vraag richting de ambtelijke organisatie, misschien ook financial controller – om eenzelfde concept te gebruiken voor het weerstandsvermogen. Dat, als je een bepaald weerstandsvermogen ineens omdat er dingen misgaan, moet opvangen direct, dat we daar een soort van liquide weerstandsvermogen voor hebben. Als wij dingen voor langere termijn moeten kunnen opvangen qua tegenvallers, dat we daar de onbenutte belastingcapaciteit et cetera voor kunnen gebruiken. Omdat die gewoon langer nodig hebben om beschikbaar te komen, maar wel in die zin beschikbaar zijn uiteindelijk. Dus is dat misschien een idee? Dat is de vraag.

De voorzitter: Dan hebben we het dus eigenlijk weer over knoppen waaraan we kunnen draaien, in de tijd wegzetten. Hans.

De heer Adriani: Ik had toch wel behoefte aan wat ambtelijke reflectie op twee vragen die ik gesteld had. Eén bij vraag 2, wat bedoelen jullie nu precies met dat absolute bedrag loslaten? Afgezet tegen wat we het afgelopen jaar feitelijk al gedaan hebben. Bij vraag 3, als je je risicobuffers te veel opknipt, of je dan niet je Monte-Carlosystematiek ondergraaft? Daardoor jezelf eigenlijk financieel meer klemzet dan nodig is.

De voorzitter: Duidelijk. Martijn heeft daar een aanvulling op.

De heer Koren: Ik had die vraag net gesteld. Sta je voor, we gaan van ruim voldoende naar voldoende. Wat zou er dan gebeuren zeg maar? Dus niet politiek, maar technisch. Naar Bren toe, ik herhaal dan maar even wat ik bij de begroting zei. Elke discussie die we waar dan ook voeren, is altijd we gaan die onbenutte belastingcapaciteit verhogen en de motorrijtuigenbelasting omhoog. Dus de vraag is zeg maar, op het moment dat jij dat wil toevoegen aan je weerstandsvermogen of dat niet ergens anders uitgeven is. Wanneer je die dan mee moet nemen.

De voorzitter: Mag ik een reactie van Eric Philips of Has Bakker hierop? Eric.

De heer Philips: Kijk de vraag van die 45 miljoen. In de huidige nota wordt de 45 miljoen expliciet benoemd als bedrag. Weliswaar gekoppeld ook een beetje aan die bandbreedte weer. Dat is ook een beetje... Heeft ook geleid tot die verlaging. Het voorstel is om eigenlijk in de geactualiseerde nota, om dat bedrag eigenlijk dan niet meer op te nemen.



Maar puur uit te gaan van die bandbreedtes, die ratio. Dat te koppelen ook aan de risicoprofiel, de analyse. Met de onderbouwing die daar dan bij hoort. Om zo te bepalen wat hebben wij dan feitelijk nodig ook aan weerstandsvermogen. Los van de vragen die ook nu al geroepen zijn. Het moet smaller of breder getrokken worden.

De voorzitter: Hans.

De heer Adriani: Even dat ik dat goed begrijp. Als je dan bedoelt wat hebben we nodig aan weerstandsvermogen? Is dan hetzelfde als hoe groot moet onze reserve weerstandsvermogen zijn?

De heer Philips: Ja.

De heer Adriani: Dus die fluctueert dan ieder jaar, stroomt in en uit.

De heer Philips: Ja, met risicoprofiel. Weliswaar hanteren we dan natuurlijk die bandbreedte wel in. Wat we hier nu hebben 1.4-2.0, zodat je niet ieder jaar dat zo hoeft te doen. Maar het is dan vervolgens wel aan het college om te zeggen, we gaan voorstellen aan PS om dat bedrag hetzij af te ramen. Maar het hangt af van natuurlijk de ontwikkelingen. Of er moet gewoon geld bij. De andere vraag met betrekking tot de financieringsinstrumenten. Eens. We willen dat natuurlijk niet. Uitgangspunt is dat we niet toegaan dat we risico's specifiek gaan benoemen met koppelingen met allerlei potjes. We signaleren natuurlijk ook een beetje... Het voorstel rond de energietransitie, dat er natuurlijk nog wel een reserve is gevormd voor het onderdeel risico's. Als het gaat om de verstrekking van die geldlening. Die is nu in een aparte bestemmingsreserve neergezet. De gedachtegang is, kijkende naar de toekomst, dat die ontwikkelingen zich steeds meer doorgaan zetten, mogelijk op andere beleidsterreinen. Willen we juist voorkomen dat het een veelheid van potjes gaat worden. Daarom is ook de gedachtegang om dat eenduidig neer te gaan zetten en omdat natuurlijk de financieringsinstrumenten wel een speciale categorie is. De afspraak is ook dat, als er zo'n instrument wordt ingezet, dat vanuit de grondslag er moet ook daar geld apart worden gehouden voor het risico. Dat bijvoorbeeld een lening niet wordt terugbetaald, of gedeeltelijk wordt terugbetaald. Is het de gedachte om dat dan wel apart te houden in een aparte reserve financieringsinstrumenten. Maar dat is dan duidelijk ook een keuze. Andere weg zou kunnen zijn, nee, je moet het gewoon borgen als aparte categorie binnen het weerstandsvermogen. Maar dat is dan even de afweging. Toen met de energietransitie hebben we dat natuurlijk niet zo besloten.

De heer Adriani: Eigenlijk was dat een onverstandig voorstel achteraf gezien. Dat zeg je eigenlijk. '...' (reactie buiten de microfoon).

De voorzitter: Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Dat was eigenlijk ook het punt dat ik wilde maken. Je ziet dat er relatief weinig beroep wordt gedaan op de reserve weerstandsvermogen. Is het dan niet juist goed om... Je kunt bijvoorbeeld ook met risicocategorieën werken in de risicobepaling hoe ze meewegen. Als je dan verwacht dat het een relevant risico is en daar ook geld zelfs nu voor apart zet zeg maar. Dan kunnen we hem net zo goed mee laten zweven en bijvoorbeeld een factor 2 geven in de bepaling van het weerstandsvermogen. Maar dat is één van de knoppen waar je... Wat ik bedoelde zeg maar met één van de knoppen waar je mee kan draaien in die weerstandsreserve. Volgens mij is het wel interessant om dat te verkennen. Ook te kijken naar bijvoorbeeld zekerheidspercentages die daaraan vasthangen, om te kijken hoe dat je daarmee aan de slag kan.

De voorzitter: In welke hoedanigheid wil je dat verkennen? In welke vorm?

De heer Van den Dikkenberg: Ik zit dan te denken aan een informatiesessie op het moment dat die een keer geagendeerd wordt in BEC. Dat er een soort van proefberekeningen of zo gemaakt worden. Dit zijn knoppen waar je aan kan denken als we dit gaan vaststellen deze nota, met de effecten daarvan. De bijbehorende risico's, of de risicobereidheid die men kan nemen, wil nemen.

De voorzitter: Dus een informatiesessie nadat de nota klaar is, ter voorbereiding op een commissievergadering. Prima. Martijn.

De heer Koren: Mijn vraag nog. Stel je voor we gaan van 1,4 en 2,0 naar 1,014. Wat gebeurt er dan?

De voorzitter: Dit is een technische vraag.



De heer Philips: Dan gaat die ratio... Dat is dan een beetje de meetlat die je dan toepast ook op de omvang van je reserve weerstandsvermogen. Op het moment dat we vaststellen, dat loopt één op één, dan zou het kunnen betekenen dat je bijvoorbeeld een huidige... Als het risicoprofiel zeg maar beduidend lager is. Dat je daarmee ook je reserve gaat verlagen. Alleen dan kan je bijvoorbeeld inderdaad zakken naar 25 miljoen, ik noem maar even een bedrag. Alleen in het risicoprofiel dat we kennen, zijn er heel veel ontwikkelingen. Kijken om ons heen, die we natuurlijk niet hebben afgevangen ook in een analyse en ook gekwantificeerd in geld. Daar zit natuurlijk ook een beetje de politieke keuze in. Ga je toch niet vanuit die optiek hoger zitten? Dus dat is eigenlijk wat we nu doen 1.4-2.0. In plaats van voldoende, ruim voldoende. Maar dat is ook een keuze en ook een zienswijze. Hoe kijken wij nu ook als PS naar risico's om ons heen en de risico's zoals we die ook uitvoeren in al onze beleidsonderdelen?

De voorzitter: Bren.

De heer Philips: Dat is natuurlijk een vraagpunt.

De heer De Hartog: Dank. Voor mij is deze ratio eigenlijk een beetje vrij vertaald een weerstandsvermogen op de risicoberekening. Dus het is eigenlijk het risico op het risico. Dus je houdt een soort van slag om de arm, omdat je weet dat je niet alle risico's helemaal kan uitrekenen en inschatten. Dus ik vind het wel gezond om die echt wel significant boven de 1 te houden. Aan de andere kant, het is ook inderdaad uiteindelijk weer een politieke discussie. Maar ik zag Johan nog wel een beetje bedenkelijk kijken, dus ik ben ook nog wel even benieuwd naar zijn input.

De voorzitter: Johan.

De heer Luiks: Een mooie discussie. Hij wordt al snel politiek als je gaat zeggen 1,4 of niet. Ik vind dit een hele veilige ratio. Dus mijn advies aan jullie zou zijn, probeer tussen de 1,4 en 2 te blijven. Laat hem echt ook meebewegen. We zitten nu structureel boven de 2, dus dan is het ook logisch dat we hem iets aframen. Maar er zit een soort dubbel slot op en dat maakt het in de techniek ook wel ingewikkeld. Dus dat was een beetje mijn aarzeling. Ik aarzel een beetje, maar ik wil ook een alternatief voor vraag 5 nog even bij jullie voorleggen. Want het zou mijn lieve ding waard zijn als wij alle financiële kaders gewoon in één document neerzetten. Namelijk de financiële verordening. Dus zou het ook een optie kunnen zijn om die kadernota op te nemen in de financiële verordening in plaats van zoals het voorstel nu is? Ik weet niet of daar tijd voor is, dus of Simone heel boos op me wordt. Maar ik zou deze... Want dit is toch wel een soort wens van mij, ook nog even bij jullie willen voorleggen. Want ik zag ook bij één van de vragen, is er een overzicht van alle bestaande regelgeving? Het liefste zou ik het antwoord willen geven. Ja, want we hebben namelijk maar één verordening en daar staat alles in. We hebben nu een Verordening interne zaken, Treasurystatuut, financiële verordening en noem maar op. En de kernnota. Zou het niet een langetermijnwens van jullie kunnen zijn om te zeggen, we vegen dat allemaal bij elkaar in één nota? Beetje buiten de orde, maar...

De voorzitter: Het is niet dat wij nu zoveel tijd over hebben om deze discussie nu gaan te gaan voeren, maar misschien zijn er wel meningen over. Is een beetje klankbord voor Johans voorstel. Martijn.

De heer Koren: Naar jou Johan, hoe groot is het risico dat alle risico's zich in één keer voordoen? Moet je dan 1,4 of 2,0 hebben? Ik zou denken 1,0 is wel goed, laten we die politieke discussie ergens voeren. Ik voel in één keer de behoefte opkomen om inderdaad naar één nota te gaan. Dus ik vind het een interessant voorstel. Als we daar alles in kwijt kunnen, wie is daartegen?

De voorzitter: Hebben anderen daar ook al een mening over? Bren.

De heer De Hartog: Dat vond ik wel mooi tijdens de commissie B&E dat ook Partij voor de Dieren sprak met de term twee vliegen in één klap. Dat lijkt me hier dan ook van toepassing. Als we het inderdaad in één nota zetten, dan hoeft ik ook de training van PwC niet meer te hebben waar alle informatie staat. Want dan staat het gewoon in één nota. Dat dacht ik al.

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Beetje reagerend op wat er nu gebeurt. Even reflecterend is dat we inderdaad allemaal aan de techniek van de bepaling van dat weerstandsvermogen. Daar zit precies mijn weerstand. Want de uitkomst van die som wordt heel erg bepaald door de techniek die je eronder legt. Dus het wordt een heel technisch verhaal. Dat zou



mijn algemene waarschuwing zijn naar ons allen, maar ook naar degene die de nota... Pas op dat je niet verzuipt in de techniek. Want uiteindelijk gaat het erom hoeveel vermogen heb je om risico's op te vangen? Soms is je risicoprofiel hoger omdat er in Den Haag van alles en nog wat gebeurt, of in de omgeving. Of omdat we zelf besluiten om grote risicovolle projecten aan te gaan. Dan moet je ergens op terug kunnen vallen. Volgens mij moeten we bij die essentie blijven. Oppassen dat we niet in allerlei techniek het gaan zoeken. Dat zou mijn oproep zijn. Verder vind ik drie, twee, één, vijftien nota's... Als het maar geregeld is.

De voorzitter: Ik proef niet een onmiddellijke invoering van één overkoepelende nota, maar we kunnen het in gedachten houden. Zal ik even de punten een beetje proberen samen te vatten? Kijken of... Punt 1 denk ik, vinden we allemaal superinteressant maar is uiteindelijk een politiek besluit. Punt 2. We kunnen af van dat absolute bedrag van 45 of 42,5 miljoen euro. Dan denk ik dat we gewoon het geld bij elkaar willen hebben in het vermogen dat we nodig hebben, gezien de risico's. Maar, daar zijn een heel aantal knoppen waaraan gedraaid kan worden. Dat komt zo meteen nog weer terug. Punt 3. Ik heb geen weerstand gezien tegen punt 3, dus volgens mij... Toch wel. Even kijken hoor. Eens even kijken. Kun je me dat nog even vertellen? Wat was het probleem met punt 3?

De heer Adriani: Ik zou eigenlijk willen waken voor versnippering van potjes waarin we stukjes weer risico afdekken. Dus liever één robuuste weerstandsreserve, waarin we ook die financieringsvraag... Is dat 4? Nee, dat is 3. 4 moet van de BBV. Daar vind ik ook wat van, maar dat is niet anders. Maar laat dat dan ook het enige aparte potje zijn waarin we nog risico's afzetten en de rest gewoon via de reserve weerstandsvermogen doen. Daar was jij het toch ook mee eens? Ja. Dan kunnen we het over de manier waarop we die risico's daarbinnen waarderen, daar kunnen we nog een keer een dag de hei voor opgaan of zo. Om het daarover eens te worden.

De voorzitter: Prima. Dan hou ik het bij die constatering zoals zojuist verwoord. Eens even kijken. Punt 4, hebben we dat dan nu gehad of niet? Dat is tegelijkertijd behandeld denk ik. Punt 5 daarover zijn de meningen ook wel verdeeld. Het zou eventueel kunnen, als het maar heel duidelijk is dat risico's niet altijd met geld zeg maar beheerst zouden moeten worden. Maar voor de rest is er nog wel enige reserve bij punt 5. Is nu de volgende stap dat deze nota wordt voorbereid en geschreven? Dat er een informatiesessie komt voorafgaand aan het bespreken van deze nota in de commissie BEC? Waarin die knoppen uitgelegd en behandeld worden? Dat het daarna in de commissie BEC behandeld wordt deze nota? Ja? Goed. Zijn er verder nog opmerkingen? Of kan ik hiermee dit agendapunt afsluiten? Dan ga ik dit agendapunt nu afsluiten. Gaan we even vijf minuutjes pauzeren. Daarna het laatste halfuur hopelijk de overige punten nog behandelen. Hans.

De heer Adriani: Want dat is voor de rest van mijn avond wel van belang. Gaan we tot 21.30 uur door en kijken wat we behandeld hebben? Of gaan we alles afmaken en kijken of het dan 21.30 uur is of niet?

De voorzitter: We komen hier na de schorsing op terug.

10. Denkrichtingen beleidsevaluatie

De voorzitter: Kunnen we weer beginnen met de vergadering? Ik wil iedereen verzoeken om weer plaats te nemen. Dan gaan we verder met de auditcommissie. Ons voorstel voor het volgende halfuur is dat wij eerst gaan spreken met elkaar over punt 10. Denkrichtingen beleidsevaluatie. Dat we daarna gaan praten over de Stand van zaken Versterken financiële keten. Dat we punt 11, de ontwikkelbehoefte voor de auditcommissie, verdagen naar een ander moment. Dat we samen nog even gaan zitten, samen met PwC. Niet alleen om te praten over welke opleidingsbehoefte wij hebben, maar misschien ook over wat onze roeping op aarde is zeg maar. Waarvoor zijn wij hier? Klinkt dat acceptabel? Goed. Dan zou ik nu verder willen gaan naar punt 10 op de agenda. De denkrichtingen voor de beleidsevaluatie. Dat was één van de speerpunten van de commissie-Janssen. Het initiatiefvoorstel is voortvarend opgepakt. Wij worden meegenomen in een presentatie. Dan hebben we even een open gesprek met elkaar en gaan we verder kijken hoe willen we verder met deze beleidsevaluatie. De presentatie wordt gegeven door mevrouw Lieke Stroucken. Dan wil ik je graag het woord geven.

Mevrouw Stroucken: Dank je wel. Ik wil bijna zeggen en now for something completely different. Na de afgelopen anderhalf uur, de beleidsevaluaties. We willen jullie graag meenemen met onze denkbeelden van hoe we dit willen gaan oppakken. Aan jullie de vraag eigenlijk stellen of dit is wat jullie verwacht hadden naar aanleiding van de adviezen uit de commissie-Janssen. Gaan we even kijken of deze werkt. Top, helemaal goed. Jullie hebben de presentatie



gehad. Ik wil wel door een paar slides even wat kort stilstaan. Een aantal zal ik gewoon even sneller doorklikken. Zodat we daarna wel nog even het gesprek kunnen voeren. Maar gezien de tijd, wil ik er ook niet al te veel woorden vanuit mijn kant aan kwijt zijn. Voornaamste is eigenlijk... Dank je wel. Dat we inderdaad, zoals de commissie-Janssen ook adviseerde, meer eenduidigheid en een volwassen beleidscyclus willen waarbij... We zagen het net eigenlijk ook al, een duidelijkere naamgeving eigenlijk ook bij de stukken die in de beleidscyclus passeren. Jullie krijgen allerlei stukken voor de neus. Het ene heet een nota, het andere heet een visie, het andere heet een kader. De andere heet een notitie, of een toekomstbeeld, of noem maar op. Wat ons betreft zou het handiger zijn als de naamgeving van die stukken ook al duidelijk maakt op welk moment je in die beleidscyclus zit. Ook wat het doel is van die stukken, zodat het ook makkelijker is om te verwerken op die manier. Daarbij stellen we ook voor om in ieder geval bij de beleidsstukken een verplichte paragraaf monitoring en evaluatie toe te voegen. Waarin duidelijk wordt hoe we daarmee omgaan in die beleidscyclus. Daarnaast vragen we ook aandacht voor het feit dat een eindevaluatie van die beleidscyclus vooral vraagt om een goed doordachte monitoring- en evaluatieverhaal aan de voorkant. Dus bij de beleidsvorming. Met een gedegen beleidstheorie, of een theory of change zoals die ook al vaak wordt genoemd. Zoveel mogelijk SMART geformuleerde beleidsdoelen. We willen graag ook aandacht voor het feit dat, wat vaak in ieder geval in de ambtelijke wereld vaak wordt gehoord als het gaat over beleidsevaluaties, dat die niet alleen, of juist niet zijn bedoeld om af te rekenen. Maar vooral om te leren wat werkt en wat niet werkt, om tussentijds bij te sturen. Doelen eventueel bij te stellen en strategische keuzes te onderbouwen. Dus waar kiezen we voor en waar kiezen we juist niet voor? Wat voor effecten en implicaties hebben de keuzes die we maken? Tot slot, we zitten in een tijd van veel complexe transitieën en opgaven die zich niet zo eenduidig aan de voorkant laten plannen. Dat betekent ook dat we niet aan de voorkant, zoals het aanleggen van een weg bijvoorbeeld, piketpaaltjes kunnen slaan. Deze stappen moeten we zetten en uiteindelijk levert ons dat dat op. Dat betekent ook dat we op een andere manier zullen moeten monitoren en evalueren. Dat is ook echt een heel wetenschappelijk vraagstuk. Daar zijn verschillende onderzoeksinstituten volop mee bezig hoe je dat het beste kan doen. Dus daar is het ei nog niet over gelegd hoe we dat doen. Maar we willen er wel aandacht voor vragen dat dat zeker ook bij de opgaven waar we als provincie voor staan, het geval is. Dat het in ieder geval vraagt om een flexibele manier van monitoren en blijven te evalueren. Dat in het kort. Hier ga ik even wat sneller doorheen, want dit zijn de zaken die de commissie-Janssen heeft geadviseerd. Kort gezegd, op dit moment hanteren we de beleidscyclus niet voldoende en wordt hij te veel geïncorporeerd in die P&C-cyclus. Met te weinig aandacht voor beleidsmonitoring en evaluatie. Als die dan duidelijk uit elkaar worden getrokken die twee cycli, dan moet er wel evengoed een heldere koppeling zijn nog tussen die cycli. Hoe doen we dat dan? GS hebben daarop gereageerd dat we daarmee aan de slag gaan. Heeft ook nog extra kanttekeningen gemaakt naar aanleiding van de transitieopgave en het GS-onderzoek van 2024. Wat volgens mij in Q1, als ik het goed heb, nog dus dit jaar zal worden opgeleverd over leren door te doen. Wat is er op dit moment al gebeurd? In de P&C-cyclus hebben jullie de afgelopen programmabegroting al kunnen zien dat er bij de verschillende begrotingsprogramma's al een koppeling is gemaakt met welke beleidsprogramma's daaronder vallen. Wat er nog moet gebeuren in de P&C-cyclus, is dat er ook goede indicatoren worden gevonden die bij de beleidsprogramma's horen. Dat zal gefaseerd gebeuren. Dus op het moment dat er een nieuw, of een aangepast beleidsprogramma wordt vastgesteld, zullen aan de hand daarvan ook de indicatoren in de P&C-cyclus worden aangepast. Wat betreft die beleidscyclus zitten we eigenlijk nu voor aan de lat om die meer volwassenen te gaan volgen en inrichten. Dan die verschillende cycli. We hebben ze hier even op een rijtje gezet om te laten zien welke cycli we nu hebben. Dus we hebben een P&C-cyclus, een managementcyclus en een beleidscyclus. Het leuke van die beleidscyclus is dat we er eigenlijk twee hebben om het zo maar te zeggen. Want we hebben rechts de beleidsacht zoals we die kennen, waar ook de koppeling met die P&C-cyclus wordt gemaakt. Maar binnen de Omgevingswet is het rondje, wat jullie in het groen zien boven, is vastgesteld als beleidscyclus. Dus dat maakt het ook nog best wel uitdagend zeg maar om... De beleidscyclus die bestaat ook nog niet eens zeg maar. Dus dat is een extra uitdaging die erbij komt kijken als we het hebben over werken in de beleidscyclus. Hoe zien wij een volwassen beleidscyclus voor ons? Wat ik zojuist al zei, in eerste instantie is het een meer eenduidige naamgeving van beleidsdocumenten. Zodat aan de voorkant precies duidelijk is waar in de beleidscyclus we nu ons bevinden en wat deze stukken nu precies tot doel hebben. Dus we stellen voor om drie typen documenten te hebben. Een visie, een beleidsprogramma en een uitvoeringsprogramma. Waarbij het eigenlijk steeds van abstract naar meer concreet gaat. Bij de visie is het nog wel even goed om te vermelden dat we eigenlijk vanuit ons omgevingsbeleid kennen we eigenlijk één visie, namelijk de omgevingsvisie. Maar we hebben wel met elkaar afgesproken dat het mogelijk kan zijn dat een specifiek thema om nadere kaderstelling kan vragen. Daarvoor wordt een aparte kaderstellende notitie opgesteld. Maar goed, naast de omgevingsvisie... We hebben het daarnet ook al natuurlijk over gehad. Hebben we vanuit de



financiën natuurlijk ook een visie. We hebben een visie op informatievoorziening, een visie op participatie, Europavisie hebben we gehad. Dus we kennen er natuurlijk nog meer. Dus ons voorstel is om die drie... Om in ieder geval drie eenduidige namen te geven voor die verschillende documenten. We hebben dat soort van samengevat in dit schemaatje. Dat is eigenlijk die beleidsacht, alleen dan liggend. Onder andere naar aanleiding van het advies van de Rli over De uitvoering aan zet. Die zei, links beleid en rechts uitvoering moeten op gelijke hoogte staan, dus laten we die acht liggend neerzetten. Zodat de uitvoering en het beleid meer in samenhang worden gezien. Hier staat heel veel in, dat ga ik nu niet allemaal zeggen. Het komt eigenlijk ook in het hele stuk wel continu terug. Alles wat we voorstellen zit eigenlijk in dit plaatje ongeveer opgenomen. Wat wel hierin goed is om te benadrukken is dat het beleidsprogramma, daarin stellen we voornamelijk voor dat ook al hebben we het vaak over die beleidsevaluatie als een afsluitende evaluatie van een beleidsprogramma. Die begint eigenlijk bij het opstellen van dat beleidsprogramma. Op dat moment zullen we moeten gaan nadenken wat willen we eigenlijk bereiken met dit programma? Welke instrumenten willen we hiervoor gaan inzetten? Wat verwachten we dat we hiervoor moeten gaan doen? Welke effecten en neveneffecten wellicht zullen hierbij komen kijken? Als dat aan de voorkant niet goed is aangegeven, dan is het ook heel moeilijk om aan de achterkant te evalueren of je daadwerkelijk hebt bereikt en gedaan wat je had willen doen. Dat klinkt ontzettend logisch. Dit is hartstikke leuk om op papier te zetten en dan ziet het er fantastisch, vind ik in ieder geval, uit. Maar in de praktijk, is dat natuurlijk ontzettend veel weerbarstiger en ingewikkelder. Dus die kanttekening wil ik er wel even bij maken dat dit een mooie ideale situatie is op papier en in de werkelijkheid toch vaak wat ingewikkelder is. Naast die eenduidigheid in namen van die beleidsdocumenten, stellen we ook voor om bij nieuwe beleidsprogramma's gebruik te maken van een beleidstheorie, of een theory of change. Op de volgende slide staat hij ook nog wat verder uitgelegd wat dat is. Dat we een verplichte paragraaf willen toevoegen over wanneer en hoe er wordt gemonitord en geëvalueerd. Dus ook op welke manier. Dus als dat inderdaad op een meer reflexieve manier is, zoals bij een transitieopgave eigenlijk van toepassing zal zijn. Dan zal dat ook aan de voorkant duidelijk gemaakt moeten worden. We willen dit ook... Er staat vanaf 2025. We zien dit wel echt als een groeimodel. Dit implementeren in onze organisatie, dat vraagt best wel veel van onze collega's. Dus we zullen dit ook moeten zien als iets waar we ook samen in moeten gaan groeien en moeten gaan leren. Dus we verwachten dat de eerste programma's hier wel in kunnen gaan oefenen. Maar ik denk, verwacht niet meteen... Hoe moet ik dat zeggen? Het zal echt wel work in progress moeten gaan zijn. Daarnaast willen we ook dat de aflopende beleidsprogramma's worden geëvalueerd op doelmatig- en doeltreffendheid. Ook natuurlijk op de op de financiële afrekening. Ook daarbij moet gezegd worden, dat heb ik ook al aan den lijve ondervonden, dat onze ervaring is dat aan de voorkant niet altijd even duidelijk is vastgesteld wat we willen bereiken. Dus dan is het aan het eind ook best wel ingewikkeld om te evalueren. Dus we zullen er wel mee gaan starten, maar ook daar even de kanttekening dat zal nog best wel uitdagend worden. Geef ons tijd om daar ook in te leren. Dan die beleidstheorie, daar ga ik even sneller doorheen gezien de tijd. Dan de beleidsmonitor en evaluatie. Dus naast die meer volwassen beleidscyclus willen we ook meer aandacht geven aan die beleidsmonitor en evaluatie. Vanuit ons is het belangrijk om te noemen dat ook het monitoren wordt vaak als één... Het is vaak één term, maar het heeft heel veel verschillende niveaus en kan verschillende doelen dienen. Dus de trendanalyses dat is een vorm van monitoring, maar ook beleidsdoelen kun je monitoren. In de uitvoering kun je ook de output en de outcome en je uitgaves monitoren. Dus je kan alles monitoren wat los en vast zit. We moeten ook opletten dat we ons niet verliezen in alleen maar bezig zijn met cijfers verzamelen, maar ook nog gewoon goed nadenken wat zijn we nu precies aan doen? Dus een kritische blik op wat we monitoren en met welk doel is daarbij wel belangrijk. Even kijken. Wat goed is om te noemen is dat we evaluatie ook echt zien als iets wat we aan de voorkant doen. Dat staat volgens mij hier ook. Dus beleidsevaluatie, daar heb je eigenlijk drie soorten in. Dus je kan beleid evalueren aan de voorkant van beleid op het moment dat je beleid gaat opstellen. Dat doe je eigenlijk ook om juist de keuzes te maken. Dus bijvoorbeeld welke instrumenten kunnen we gaan inzetten en wat is nu beste instrument wat we kunnen inzetten om ons beleidsdoel te halen? Maar ook om te kijken op wat de effecten zijn op de instrumenten die we inzetten. Niet alleen de effecten op het beleidsdoel dat we voor voorhanden hebben, maar ook misschien op andere beleidsthema's of op andere gebieden. Worden bepaalde groepen mensen benadeeld met dit beleid? Welke afruilen vinden er plaats? Welke langetermijneffecten en kortetermijneffecten heeft het? Dus die beleidsevaluatie voor invoering van beleid, die is ook wel zeer belangrijk onzes inziens om wat meer aandacht aan te geven. Vervolgens hebben we natuurlijk tussentijdse beleidsevaluaties. Die gaan meer op hoe gaat het nu eigenlijk? Zijn we de goede dingen aan het doen? Gaat het snel genoeg of gaat het niet snel genoeg? Hebben we misschien meer middelen nodig? Of gaat het zo voortvarend dat we juist wel wat rustiger aan kunnen doen? Het doel is echt om tussentijds bij te sturen en eventuele doelen aan te passen of input aan te passen. Ons voorstel is dat, als een tussentijdse evaluatie leidt tot

bijstelling van beleid, of andere inzet van middelen, dat dan kort benoemd wordt in de kadernota. Dus daar zou een koppeling tussen die beleidscyclus en die P&C-cyclus om de hoek komen kijken. Bij een eindevaluatie zien we die koppeling ook, eigenlijk op dezelfde manier als het leidt tot bijstelling van beleid of een gewijzigde inzet van middelen. Dan zouden ook de resultaten van een eindevaluatie bekort benoemd worden in een kadernota. De planning van die eindevaluaties die willen we ook gaan toevoegen aan de langetermijnagenda. Hier heb ik al paar keer genoemd, maar ik vind het wel heel erg belangrijk. Dus ik heb hem toch nog een keer heel duidelijk in de slide gezet. De transities die zijn echt lastig van tevoren te plannen en in te schatten. Ze gaan ook over heel wat meer jaren dan uiteraard een beleidsperiode over het algemeen gaat. ... transities die hebben misschien wel vijftig, zestig jaar voor nodig om tot een eind te komen. Transities kenmerken zich ook door de inzet en het gebruik van innovatieve oplossingen. Oplossingen en innovaties waarvan we van tevoren niet kunnen voorspellen wat ze precies gaan doen, of ze werken. In het ene gebied werkt misschien de ene innovatie, in het andere gebied misschien weer heel iets heel anders. Het is echt een proces van leren door te doen en kijken wat werkt. Maar ook een veel meer kwalitatieve manier van evalueren nodig is dan de harde KPI's van tevoren te kunnen zetten, die piketpaaltjes te kunnen slaan. Nogmaals de verwijzing naar het GS-onderzoek Leren door te doen dat in het eerste kwartaal met u gedeeld zal worden. Waar ook wel natuurlijk plannen uit voort zullen komen over hoe we hiermee om zullen gaan. Dit heb ik ook al kort gezegd. Desalniettemin...

De voorzitter: Maar als het al kort gezegd is, dan kunnen we...

Mevrouw Stroucken: Dan kunnen we door. Gaan we door. Koppeling met de P&C-cyclus tot slot. In de programmabegroting hebben we al gezien is er een koppeling gemaakt tussen de begrotingsprogramma's en de onderliggende beleidsprogramma's. Dat is afgelopen jaar gebeurd. Daarnaast zullen bij het vast- of bijstellen van een beleidsprogramma de nieuwe beleidsdoelen en indicatoren ook worden opgenomen in de begroting. Of in ieder geval een selectie daarvan. De extra benodigde middelen die kunnen dan vervolgens worden aangevraagd in de kadernota. Dus in een beleidsprogramma zal dan onder voorbehoud wellicht van extra middelen een aantal duidelijk moeten worden gemaakt welke onderdelen onder voorbehoud zijn. Dan vervolgens in een uitvoeringsprogramma, dat is eigenlijk gewoon de jaarlijkse uitvoering. Dus de uitnutting van de middelen en de resultaten en output daarvan, die worden gewoon in de jaarrekening telkens teruggekoppeld en beschreven. Tot slot die eindevaluatie die wordt kort opgenomen in de kadernota. Tenminste de resultaten en de samenvatting daarvan. Dan heb ik alles.

De voorzitter: Hartelijk bedankt. Dan wil ik maar meteen overgaan eigenlijk naar de commissieleden. Hans.

De heer Adriani: Dank je wel. De presentatie geeft denk ik mooi aan dat we het snel gevraagd hebben, maar dat het nog best een klusje is om het goed door te voeren. Dus fijn dat het zo robuust is opgepakt. Ik snap ook heel goed dat dat niet morgen voor alle beleidscycli is geïmplementeerd. Dat niet alles bij toverslag ineens een volwassen beleidscyclus heeft. Tegelijkertijd staat er ook dat we de outcome-indicatoren wel uit de P&C-documenten gaan halen, dus daar valt een gat. Dus wat ik mij afvroeg, is het wel mogelijk om in de komende twee jaar ook voor alle lopende beleidsdocumenten in ieder geval één keer die trendanalyse te doen? Ook met PS te delen, zodat we ook op alle lopende beleidscycli wel een beetje een beeld hebben van hoe ontwikkelt die trend zich nu? Marcheren we überhaupt de goede kant op? Ik denk dat dat nog waardevolle input kan geven voor ook een debat bij de kadernota, zonder dat het meteen een volwassen beleidsevaluatie is. Dus die vraag die zou ik wel willen stellen. Ik denk dat we die nodig hebben bij een aspect dat denk ik bij ons ligt, met name bij ons vanuit de auditcommissie. Want je merkt bij debatten over de P&C-cyclus dat veel collega's het nog best ingewikkeld vinden om zeg maar die nieuwe werkelijkheid van input-output, KPI's in de P&C-documenten en maatschappelijke impact in de beleidsevaluatie om dat consequent vol te houden. Volgens mij is het aan ons om daar scherp op te zijn, maar dan helpt het wel als we ook zeg maar voor die maatschappelijke impact niet nog jaren hoeven te wachten voordat we dat ook echt gaan zien.

De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Heel veel dank voor dit stuk. Ik vond het echt goed doordacht en ook inhoudsvol. Dus dat is sowieso een compliment. Ik herken heel erg wat jullie zeggen als het gaat over die complexe opgave. Dus dat betekent ook vaak dat we er niet zelf in ons eentje over gaan, maar dat we afhankelijk zijn van partners. Ofwel bestuurlijk, of in het gebied. Dat die doelen vaak nog niet helemaal aan het bewegen zijn, ook door politieke dynamiek. Dus dat herken ik heel erg. Misschien ook wel aardig om te noemen is: we hebben met de Randstedelijke Rekenkamer laatst een



bijeenkomst gehad. Juist ook om na te gaan over hoe kan de Randstedelijke Rekenkamer met dit soort dynamiek omgaan? Er komt als het goed is nog een verslag van, dat zal ik dan ook denk ik wel even delen met jullie of via Has. Dat we daar ook hier ons voordeel mee kunnen doen. Want er zijn wel een aantal aardige inzichten. Bijvoorbeeld Pieter Duisenberg van de Algemene Rekenkamer die sprak daar. Die had het ook over in de Algemene Rekenkamer hanteren we nu ook zeg maar één referentiekader waarmee we ook evalueren. Dus dat je ook een soort normatiek hebt. Zij hanteren dan het brede welvaartsbegrip, waardoor het ook zeg maar onderling wat vergelijkbaar wordt, tussen die evaluaties. Dus dat kan denk ik helpen. Dan waar ik wel nog op zit te puzzelen, is dat jullie zeggen die tussentijdse evaluaties die sturen we... Of die tussenevaluaties, ik moet het goed zeggen. Die sturen we ter kennisname naar de PS-commissies. Terwijl volgens mij het beoogde doel van de commissie-Janssen – ik weet niet wie die naam heeft bedacht – maar volgens mij was het beoogde doel van die... Wat wij voor ogen hadden was juist om veel meer in de commissies het debat te voeren. Niet alleen over nieuw beleid wat we allemaal graag willen, maar ook te kunnen volgen op de uitvoering en tussentijds bij te kunnen sturen. Dus jullie zeggen geloof wel vijf keer in de sheets het gaat om tussentijds bijsturen. Die beleidsevaluaties waren juist ook bedoeld om PS in staat te stellen om tussentijds bij te kunnen sturen. Hetzij als de realisatie anders loopt, hetzij als de werkelijkheid anders wordt. Dus daar zit ik nog een beetje... Ik zou ze juist gewoon dwingend agenderen in de commissies. Dwingend de commissies vragen om daar veel, twee derde van de tijd voor in te ruimen en één derde nog voor de rest van de agendastukken. Om het even lekker te chargeren. Tot slot merken jullie terecht op en dat is denk ik ook nog wel een vraag waar we over door moeten praten is: hoe krijgen we de beweging tot stand? Vraagt veel van de organisatie, vraagt ook veel van ons. Hans noemde net al een voorbeeld wat het aan ons vraagt. Het vraagt ook veel van GS. GS zijn ook niet heel sterk, moet ik zeggen in het uniform... Vanuit elke portefeuillehouder zien de stukken er toch vaak net weer net even iets anders uit. De ene heeft hele uitgewerkte beslispunten en de één 1 besispunt om het maar eens even concreet te maken. Goed, dat is nog een vraag. Maar heel veel dank tot zover. Ik denk het proces is helder. Ben nog wel benieuwd hoe jullie met de opmerkingen omgaan die we hier maken.

De voorzitter: Verder nog? Bertrick. Bren. Ik weet gewoon nooit helemaal zeker of ik die vinger zie of niet. Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Dank. Dank ook voor de presentatie. Volgens mij een sterk stukje werk. Ik had nog wel de vraag bij complexe transitie. De hele wereld is inmiddels zo'n beetje complex geworden. Wordt dat dan niet een duizendingendoekje? We zijn aan het leren door te doen. Daarmee verliezen we eigenlijk de transparantie, of helderheid van het gesprek. Zijn we dan wel het goede aan het doen? Maar we leren nu eenmaal door te doen. Dus dat is voor PS best wel heel lastig. Juist de kunst om toch stappen te zetten is volgens mij door het in stukjes te kunnen knippen. Daar ook op te kunnen rapporteren en de voortgang te kunnen blijven monitoren. Dus dat zou ik graag mee willen geven om te voorkomen dat we straks verzanden in kwalitatieve reflecties die toch blijven hangen. De monitoring van de huidige programma's, sluit ik me van harte aan bij de vraag van Hans. Kunnen we daar in ieder geval al wat krijgen en een trend in zien? De huidige besluiten, daar sluit ik me deels aan bij Vincent. Maar die zou ik ook... Dat kon eigenlijk al vanaf het besluit van de commissie-Janssen voorzien worden. Omdat de koers helder is van indicatoren en hoe gaan we het monitoren et cetera. Dat mis ik nog wel een beetje in de nieuwe koers, omdat die in principe pas over twee jaar een tussentijdse review hebben, die programma's die er nu aan zitten te komen. Volgens mij is het dan wel goed om dat nu ook al gewoon SMART te maken, omdat we de P&C-documenten inkrimpen. Het gat moet zo minimaal mogelijk zijn. Dus wat we nu voorleggen aan PS, lijkt het me ook goed dat die al voldoen aan de standaard van de indicatoren die nodig zijn. Bijvoorbeeld die we dan ook mee kunnen besluiten. Een mooi voorbeeld vond ik nog altijd uit de vorige periode, de economieparagraaf. Het document dat toen voorgelegd werd door Robert, dat was echt een document waarin tot op jaarschijf nauwkeurig keurig het aantal mensen wat begeleid ging worden vanaf een ene baan naar een andere baan werd benoemd tot drie jaar in het voren geloof ik. Dat was de ambitie van de indicatoren, zo SMART gemaakt op eigenlijk iets heel ongrijpbaars voor een provincie. Maar wel op die manier vertaald naar we gaan dat leveren per jaar. Dat was een mooi voorbeeld qua besluitvorming. Dan konden we dan ook echt zien wat het effect ging zijn van het beleid. Voorts hoorde ik twee keer kadernota en daar ben ik toch wel wat huiverig om daar de evaluaties in op te nemen. Omdat we juist gezegd hebben we halen P&C-documenten en beleidscyclus eigenlijk los, zodat het ook recht krijgt van bespreking in de commissies. Ik denk niet dat we in de kadernota de evaluaties op moeten nemen, of de samenvattingen van evaluaties. Maar dat we in de kadernota wel beleidsmatige bijstellingen die eventueel worden ondernomen naar de hand van bespreking van een evaluatie. Dat we niet de beleidsmatige bijstelling, sorry, maar dat we daar de bijstellingen en activiteiten voor het volgende jaar die nodig zijn om de beleidseffecten te halen meenemen. Dat lijkt me een zuiverdere binding dan dat we daar de



beleidsregels opnemen. Dat waren mijn beschouwingen voor nu. Dank voor het werk, want het betekent inderdaad wel wat. Het was voor mij in de commissie-Janssen destijds ook wel even een ding. Dit moet wel echt gekoppeld zijn wil je de begroting kunnen blijven snappen en comfort houden bij het inkrimpen van de begroting. Ten opzichte van het verlies van informatie en de beleidscyclus. Dus dat zit er ook wel een beetje achter dat ik bij de vraag van Hans aansluit. Kom maar op met die eerste trendanalyses.

De voorzitter: Bren.

De heer De Hartog: Daar sluit ik me ook bij aan. Als toevoeging nog, ik denk wel dat als we nu al van de lopende dingen inderdaad ook een trendanalyse willen hebben, of een soort van monitoring dan wel evaluatie. Dat we... Ook wat al werd gezegd. Je moet eigenlijk in het begin al bepalen waar je op straks wilt gaan evalueren. Ik weet niet in hoeverre de lopende beleidsprogramma's die factor al hebben, misschien niet. Dus dat moeten we dan ergens misschien in PS, dan wel GS, ook nog een keer gaan vastleggen. De lopende dingen, waar willen we die dan op gaan evalueren? Kunnen we dat dan ook maar meteen doen zodat we in ieder geval iets van inzicht krijgen? Ik kan me voorstellen dat dat ook gewoon serieus veel werk is. Wat jullie hier hebben neergezet, chapeau, top. Als laatste nog even een linkje dan toch weer... Klinkt misschien een beetje saai, ook maar naar de IT. In IT heb je het watervalmodel voor '...' ontwikkelingen. Dan ga je aan het begin helemaal vastleggen, dit gaan we doen en dit moet eruit komen. Twee jaar later is het iets compleet anders geworden. Dat is dan niet de bedoeling, maar dat is wel vaak het resultaat. Daar zijn ze overgestapt naar '...' -development, waarbij je dus inderdaad een hele kleine increment... Dit willen we nu gaan doen, dit willen we bereiken. Gaan we daarna al checken hebben we dat gehaald? Zo niet, waar gaan we bijsturen? Dit lijkt daar best wel op, heeft best wel wat parallellen daarmee. Ik neem aan dat een cyclus zoals die in softwaredevelopment is van twee weken, niet echt zinnig is hier. Maar wel misschien... Ik weet niet of jullie naar dat model gekeken hebben. Maar misschien is dat wel een idee om daar ook misschien een keer een blik op te werpen als achtergrondinformatie. Dat werkt al best wel lang, best wel goed. Ik zie daar heel veel parallellen in, dus daar ben ik heel blij mee. Want ik denk dat dat inderdaad wel de... Misschien zoals Bertrick ook zei, de verhouding tussen we doen en we doen gewoon en we leren wel onderweg, verder moet je niet zeuren, tot inderdaad dit is waar we over tien jaar willen staan en we gaan elke dag checken of we op de goede weg zijn. Daar moet ergens iets tussen zitten. Die balans is best wel lastig te vinden. Maar misschien dat we dat inderdaad ook kunnen leren door te doen, over het leren door te doen. Dank.

De voorzitter: Ik ga zelf ook nog eventjes iets zeggen, denk ik. In één van de sheets staat dat het hier altijd zal gaan om een selectie van de beleidsdoelen en indicatoren. Dus ik dacht bij mezelf, elk beleidsprogramma wordt toch wel geëvalueerd? Gemonitord en geëvalueerd en op dezelfde manier naar ons teruggekoppeld. Of is het alleen maar een selectie? Het andere is inderdaad... Ik wil me aansluiten bij de opmerkingen die zijn gemaakt over hoe gaan we alle informatie krijgen die we wel nodig hebben? Om goed te kunnen sturen tussen het moment dat we al hebben besloten dat onze P&C-documenten dunner worden en dat de beleidsevaluatie goed is opgezet. Is er ook al een planning van de verschillende beleidsprogramma's? Komen we er wel aan toe, wat ik in het begin altijd had gehoopt, dat we elke vier jaar, of eens in de vier jaar elk beleidsprogramma gaan evalueren? Dat je een eindevaluatie krijgt, tussentijdse evaluaties, hoe werkt dat eigenlijk? Is er al een soort planning? Zijn dit alle opmerkingen? Kan ik dan... Ja? Dan zou ik graag nog een reactie willen van jullie. Kunnen jullie hiermee uit de voeten? Wat gaat er nu ook zeg maar veranderen, vergeleken met het stuk zoals het nu is gepresenteerd? Wat nemen jullie mee van onze opmerkingen?

Mevrouw Stroucken: Zal ik? Of wil jij eerst nog? Ja, we kunnen hier zeker mee uit de voeten. Ik hoor heel veel herkenbare dingen. Grappig ook met agile werken. Ik kom zelf uit het datagedreven werken, dus ze hebben het agile werken daar ook. Dus heb ik al vaker gezegd. Het is grappig hoe in verschillende werelden eigenlijk, of wetenschappelijke werelden eigenlijk dezelfde dingen worden bedacht. Ze kennen elkaar niet, de beleidswereld en de techniek is totaal verschillend. Dus dat is wel grappig. Ik wil nog even iets zeggen over die trends van de huidige outcome-indicatoren. We hebben een monitor omgevingsbeleid waar al heel wat in staat volgens mij wat jullie zoeken wat hierop aansluit. Dus ik zou in ieder geval daar al even naar verwijzen om in te gaan kijken in hoeverre dat al in jullie behoefte voorziet. Verder weet ik ook niet in hoeverre alles... Er wordt nu volgens mij ook niet zomaar iets van outcome-indicatoren geschrapt toch? Nee. Dus het is niet zo dat nu opeens al die indicatoren eruit gaan en jullie opeens blanco zijn. Dat gaat inderdaad wel echt stap voor stap. Even kijken. De vraag over die tussentijdse evaluaties naar de commissie gaan. Dan moeten we inderdaad even naar kijken hoe we dat gaat doen. Maar dan kijk ik ook even naar Has of hij daar al ideeën over had of niet. Daar gaan we nog even naar...



De voorzitter: Vincent.

De heer Janssen: Wat mij betreft zat het punt vooral in het woord, ter informatie gestuurd naar. Ik zou juist het gesprek tussen GS en PS willen stimuleren halverwege zo'n beleidsperiode. Om met elkaar te checken zitten we op de goede weg met wat we willen bereiken, of moeten we bijsturen? Als je het echt als bijsturingsinstrument ziet, dan zou ik het ook echt agenderen. Dat is de achtergrond.

De voorzitter: Hans.

De heer Adriani: Ik zit nog heel even te kauwen op de opmerking over de omgevingsmonitor, want daar zit natuurlijk inderdaad heel veel in. Tegelijkertijd moet ik eerlijk bekennen, ik zit hier niet iedere maand helemaal door te worstelen om te kijken hoe staan we ervoor. Heeft Has genoeg gedaan om het in orde te krijgen? Dus ik denk wel dat het heel dienstbaar zou zijn naar de Staten om voor de lopende beleidsprogramma's in ieder geval één keer in deze periode die monitor, de relevante gegevens die erbij horen, eruit te halen. Ook van een duiding te voorzien, hoe lees je nu die monitor in relatie tot de beleidsinterventies die we doen en de middelen die we daarop inzetten? Om dat per beleidsprogramma wel een keer in een stuk te krijgen.

De voorzitter: In een stuk, wanneer? In welk stuk?

De heer Adriani: In dus een trendanalyse die hoort bij zo'n beleidsprogramma.

De voorzitter: Duidelijk. Has.

De heer Bakker: Dat ging over dat andere punt dat Vincent net maakte. Volgens mij moeten we die even meenemen ook in de evaluatie van de werkwijze met de Omgevingswet. Daar hebben we ook al bij een aantal dingen gezegd dat zijn een Statenbrief, maar die worden gewoon standaard geagendeerd in de commissie. Dat zou je bij zo iets ook... Want ik snap wat je bedoelt en je wil het daarover hebben. Dan de vraag stellen, zijn we op de goede weg? Dat is de...

De voorzitter: Lieke.

Mevrouw Stroucken: Naar aanleiding van wat jij nu voorstelt, dan ga je best wel wat werk in weggelaten om op alles wat we doen, alle beleidsprogramma's. Om daar in een soort samenvattende vorm te zeggen, hoe staat het nu? Terwijl je dan denk ik ook wel weer dubbel werk aan het doen bent. Want we stellen nu juist voor dat dit in de afzonderlijke beleidscyclus gedaan moet gaan worden. Dat we daar dan dus niet weer iets nieuws voor gaan optuigen, want dan krijgen we straks weer dubbel werk.

De voorzitter: Hans.

De heer Adriani: Daar zijn we het helemaal mee eens. Maar dat betekent wel dat voor sommige beleidsdomeinen het nog wel zes jaar kan duren voordat we voor het eerst zijn. Als we nu net een beleidsprogramma hebben vastgesteld, dan zijn we dus pas halverwege de volgende. Dus juist om voor de beleidsprogramma's die al lopen, die geen volwassen beleidscyclus doorlopen. Wel iets te hebben om ergens in deze periode een keer daar het gesprek aan de hand van te kunnen voeren. Dat zou wel heel plezierig zijn. Als één iemand dat allemaal zou moeten doen, is het heel veel werk. Maar als iedere programmaleider, -beheerder, weet ik hoe dat hier heet. Dat voor zijn eigen beleidsprogramma een keer moet doen, zou moeten kunnen denk ik.

De voorzitter: Daar wil ik me wel bij aansluiten. Bertrick.

De heer Van den Dikkenberg: Ik ook van harte. Juist daarvan leer je de onvolkomenheden van de huidige formuleringen in de programma's. Dus volgens mij heeft dat ook een versnellend leercurve-effect. Op het moment dat je ze nu moet monitoren, dan kun je bij de eerstvolgende programma's in ieder geval de zinsconstructies vermijden die je nu niet kunt monitoren.

De voorzitter: Anneloes.

Mevrouw Blekxtoon: Is gezegd, mee eens.

De voorzitter: Vincent.



De heer Janssen: Ik zou hier wel even... Ik heb behoefte, laat ik het zo formuleren. Om dan ook te zien, over welke programma's hebben we het? Hoeveel zijn het er? Zijn het honderd andere programma's waar we het nu over hebben? Of zijn er nog drie toevallig, die net tussen wal en schip vallen? Dus ik zou beginnen even met een overzicht. Want ik ben nu een beetje een soort abstracte discussie aan het voeren.

De voorzitter: Dus wij willen graag een overzicht inderdaad van lopende programma's en ook mogelijkheden om tussentijds bijgepraat te worden. ... (reactie buiten de microfoon). Duidelijk. Ik wil eigenlijk afronden, want het is heel laat al. We zijn over de tijd. We hebben ook nog het punt Stand van zaken versterken financiële keten niet gehad. Maar Ross is hier wel de hele tijd aanwezig en die zou misschien er toch nog iets over willen zeggen. Nee? Has. Natuurlijk.

De heer Bakker: Want jij vroeg, Simone, wat gaan we daar nu mee doen? Dus ik denk misschien is het toch... Dat is dan misschien even de oude FAC, maar ik denk toch goed om daar even iets over te zeggen. We hebben een concept-Statenvoorstel gemaakt. Dat denken en dat vertaald eigenlijk naar de PowerPoint zoals Lieke en mede namens vele collega's in de organisatie, is echt hard aan gewerkt. Ook leuk om jullie reacties daarop te horen. Vanavond gepresenteerd. Dus volgens mij is er een aantal zaken die we gewoon in die brief en de onderliggende stukken nog wat moeten uitwerken. Even op kauwen, wat willen we daar nu mee? Aanscherpen. Wat aanpassingen doen. Dus dat nemen we mee. Ik denk dat er ook een paar vragen zijn, zoals de vraag die net gesteld werd. Waarop we zeggen, dat is een soort informatieve vraag. Daar komen we nog even op terug. Misschien dat ik die even in een bijlage, of ik weet niet op een andere manier. Maar dat we zorgen dat... Of we zetten ze even in de Statenvoorstel. Maar hebben we nu het antwoord nog niet op, maar gaan we mee bezig. Dus dat zullen we markeren. Ik denk twee dingen nog wel, die ik zelf nog wel graag zou willen zeggen. Het is denk ik écht goed om te zeggen het is een groeimodel. Waarbij ik de behoefte aan... Dat hebben we ook ten tijde van de commissie-Janssen gehad. Wat ben je nu kwijt als je zegt we gaan het zo doen. Dan grijp je misschien een tijdje even een beetje half mis of zo. Om dat te voorkomen dat snap ik heel goed, maar het is wel een groeimodel waar je in een aantal jaren naartoe moet. Waarin we de hele organisatie mee moeten krijgen. Maar, ik was blij dat, ik weet niet meer wie het nu net zei. Maar ik denk ook zeker, ook GS maar ook PS. Want ik herinner me ook even de discussie rondom de zomernota. Waarin inderdaad de helft van de Statenleden... Volgens mij mag ik dat wel zeggen, zei: maar ik mis allemaal dingen en ik wil dat allemaal hier terugzien. Ik wil het ook terugzien in de begroting. We moeten dit wel door en ik denk dat dat gewoon wel even tijd nodig heeft. Ik hoop dat we daar het gesprek met elkaar over kunnen blijven voeren, wat daar dan voor nodig is.

De voorzitter: Kunnen we ons hierin vinden? Hebben we dit agendapunt nu voldoende behandeld? Hartelijk bedankt daarvoor.

9. Stand van zaken Versterken financiële keten

De voorzitter: Ross, wat doen we met de presentatie Versterken financiële keten?

De heer Van Ravenswaaij: Ik kan heel snel praten, dus ik kan het heel snel afwikkelen. Maar ik kan ook zeggen, als er vragen zijn dat ik dat ik dat apart nog een keer behandel. Of dat we doorschuiven naar de volgende keer.

De voorzitter: In hoeverre hebben wij nog tijd om... Tien minuten, à een kwartier. Hier met elkaar te praten over het versterken van de financiële keten. Hebben we die tijd nog of niet? Willen we het... Tien minuten. In tien minuten de presentatie en enkele vragen. Als dat mogelijk is. De rest komt schriftelijk. Is dat goed? Geef ik je graag het woord.

De heer Van Ravenswaaij: Het programma Versterken financiële keten. Vorig jaar, precies een jaar geleden, 17 januari hebben we een presentatie gegeven in de FAC over het programma Versterken financiële keten. De aanleiding was eigenlijk... Heeft verschillende aanleidingen gehad. Onder andere zeg maar in de organisatie, de werkzaamheden rondom de P&C-cyclus. Was altijd een heel zwaar traject. Onduidelijkheid over verantwoordelijkheden en rollen. Maar ook PwC heeft zeg maar daar een rol in gespeeld, door in de bespreking met de leden van de FAC aan te geven dat het met de financiële functie wat minder ging. Dat is ook voor ons aanleiding om toch even weer even gas te geven en met name dit programma Versterken financiële keten door de organisatie te laten vaststellen. We hebben in het verleden al een aantal verbeterprogramma's gehad, onder andere Versterken financiële functie. Dat was meer gericht op de financiële controles, de mensen van de financiële administratie, de concernadviseurs. Maar de keten, de financiële keten is natuurlijk veel breder. In de financiële keten zitten ook andere functionarissen, die niet alleen maar bij de administratie horen, maar ook bijvoorbeeld de budgethouders, de opgavemanagers. Ook mensen die zeg maar de



beleidsstukken schrijven en de financiële paragraaf in de beleidsbesluiten. Dus die keten is veel breder dan de functie. Het doel van het programma is in ieder geval dat er een robuuste keten staat. Dat we zeg maar na het eind van het programma zeg maar, kunnen vaststellen dat de samenwerking in die keten verbetert. Het Versterken financiële functie was met name gericht op de blauwe kant, dus met name over verordeningen, regelingen, procesbeschrijvingen, rolbeschrijvingen. Het programma Versterken financiële keten richt zich met name ook op houding en gedrag. Hoe komt het nu dat het niet werkt zoals we het met elkaar hebben besproken? Een van de belangrijkste strategieën is weer die rolbeschrijving of procesbeschrijving te gaan actualiseren. Maar dat willen we juist niet doen, we willen juist met name naar de werking gaan kijken. Met elkaar het gesprek daarover hebben. Hoe komt het nu dat het niet werkt zoals het afgesproken is? Op basis van casuïstiek bijvoorbeeld, bij de besluitvorming kijken heeft iedereen nu zijn rol gepakt? Daarvan te gaan leren. Ook deze presentatie begon met leren door te doen. Ik weet niet waar het allemaal vandaag... Dat is in ieder geval goed geland in deze organisatie en doet het ook goed. In ieder geval wat we met elkaar gaan doen is ook het kennisniveau op peil houden. Wil niet zeggen dat het kennisniveau niet op peil is. Maar met name aan de financiële kant, regelgeving, BBV, fiscaliteit. Dat spreekt voor zich. Maar ook de kennis en kunde bij de andere kant van de keten vergroten. We geven trainingen aan trainees, junioren, maar ook aan budgethouders. Deze budgethouders hebben een hele belangrijke rol in deze organisatie. Die moeten zeg maar de beleidsdoelen van het bestuur realiseren en hebben eigenlijk een hele belangrijke functie in deze keten. We geven trainingen aan budgethouders. We gaan zelfs begin februari, waar ook Has bij aanwezig is, een sessie beleggen, met hoe kan jij nu als budgethouder bijdragen aan het versterken van de financiële keten? We draaien de vraag even om, om te voorkomen dat het gaat: er zijn geen rapportages, of mijn financiële controller doet zijn werk niet goed. Maar met name ook vanuit die verantwoordelijkheid dus leggen. Als je budgethouder bent, betekent dat iets in deze organisatie, heb je een eigen verantwoordelijkheid. Dat is best een andere manier van kijken naar functies en dat zal ook best in deze organisatie even lastig zijn. Maar we merken wel dat die beweging komt en dat het helpt als je zo met elkaar het gesprek voert. We hebben een programma, een kernteam. Gewoon even voor de kleuring. We begonnen eerst met financiën en met de adjunct-concerncontroller, de collega van Johan. Inmiddels zijn we al uitgedijd met grond- en bedrijfsvoering van landelijke leefomgeving. Mobiliteit doet mee en zelfs ook team AOIC sluit aan. We hebben toevallig net van Sytse Jan gehoord hoe de samenwerking is tussen de drie lijnen. Dus dat is ook goed dat die lijn aansluit bij dit programma en daar ook een verantwoordelijkheid in neemt en in ziet. Wat we de afgelopen periode ook gedaan hebben, is met name kijken in de organisatie herkennen we allemaal de knelpunten die er zijn? Want dat is natuurlijk ook handig, dat we met de mensen delen zien we ook de knelpunten in de organisatie en herkennen we dat? Om te voorkomen dat achteraf gezegd wordt dat is jouw probleem en dat heb ik nooit als probleem ervaren. Dat hebben we echt opgehaald bij al die teams. We zijn al die teams langs geweest en met name ook gekeken van herkennen jullie dat? Uiteindelijk heeft dat geleid ook tot een interactieve sessie die we op 25 september hebben gehad, waarbij alle mensen uit de keten bij elkaar hebben gezeten. Eigenlijk de belangrijkste uitkomst was dat men elkaar niet kende. Dat klinkt misschien heel raar, maar denk ook door die werkwijze van de corona, met heel veel thuiswerken, digitaliseren, weten de collega's gewoon niet voor elkaar wat men doet en wie men eigenlijk is. We mailen heel veel, maar eigenlijk het elkaar opzoeken en het spreken met elkaar is veel belangrijker. Kan ook heel vaak een oplossing zijn van een probleem dat eigenlijk heel klein is. Wil ik niet zeggen dat dat de oplossing is voor de roestige keten. Maar ik denk dat met name de communicatie en elkaar opzoeken, echt een oplossing kan zijn om beter met elkaar samen te werken. De afgelopen periode hebben we best wel veel dingen gedaan. Evaluatiepunten uit de jaarrekening al meegepakt. We zijn bezig met het uitwerken van een methode voor de uitvoeringskosten van subsidies te dekken. Dat staat ook overigens in het coalitieakkoord. Dat het uit de programma's moet worden betaald en niet uit de algemene middelen. Dat zijn in ieder geval een aantal van de belangrijkste dingen waar we op dit moment mee bezig zijn. Ook belangrijk zien we de visualisatie financiële keten, die komt ook later in de presentatie terug. Dat was eigenlijk de onleesbare sheet. Maar dat wilden we ook eigenlijk aangeven, dat die keten eigenlijk heel erg groot is. Het gaat niet om drie of vier functies die met elkaar zitten, maar het gaat om een hele keten waar echt heel veel mensen een rol in hebben. We willen eigenlijk al die mensen in die rol ook betrekken in de keten. Dat is ook goed voor medewerkers om te weten wie er in de keten zit. We gebruiken hem zelf ook met namen en welke personen zitten er allemaal in. Om dat ook voor hen eventjes te duiden. Dit is dat kansloze plaatje eigenlijk. Maar het geeft wel even aan dat het best complex is. Wat we hier ook nog hebben, is dat er ook een keten HRO is, een keten I&A. Tussen die ketens zit ook weer samenhang en interface. Dat gaan we nu nog niet in het plaatje verwerken, maar dat gaan we in de toekomst nog eventjes met elkaar opzoeken. Uitkomsten van die sessie, met name in die 25 septembersessie, was heel goed. We hebben gewoon een aantal problemen benoemd. Mensen hebben elkaar opgezocht, met elkaar dingen



bediscussieerd. Het probleem is eigenlijk het warmhouden van het vuur. Dat is de communicatie warm houden, elkaar blijven opzoeken. Dat is in de huidige consternatie, in de huidige werkzaamheden altijd lastig. Het is leuk om een keer bij elkaar te zitten, maar hoe zorg je dat mensen elkaar blijven opzoeken? Dat is dan ook de opgave die ik met name heb vanuit het programma. Waar we met elkaar hard over aan het nadenken zijn hoe we dat vuurtje warm kunnen houden. Activiteiten komende kwartaal. Er is in ieder geval een bespreking met de budgethouders. We zijn met name bezig met het plan voor houding en gedrag. Waar we aan het nadenken zijn over ketenteams. Dat klinkt allemaal heel spannend, maar dat is met name dat een aantal functionarissen in die keten gewoon wekelijks met elkaar zitten. Hoe gaat het? Waar lopen we tegenaan? Niet in een hele zware overlegvorm, maar gewoon eventjes snel een vluchtig een aantal punten doornemen, zodat de voortgang in de zaken blijven. Ook bewust weer elkaar opzoeken, bij elkaar op de vleugel zitten. Proberen gewoon die communicatie strak en snel te houden. Arbeidskostensturing is denk ik iets wat jullie als PS ook gaat raken. We hebben natuurlijk, met name Bertrick heeft er wel vaak op gehamerd. In de paragraaf bedrijfsvoering, salariskosten, inhuur. Hoe zit dat precies en dergelijke? Daar hebben we met elkaar afspraak over gemaakt. Hoe gaan we dat doen? Hoe gaan we dat ook in de systemen verwerken? Want je kan natuurlijk alles mooi begoten, maar er zit ook een stukje techniek achter. Hoe zorgen we dat er transparant over gerapporteerd wordt? Omdat er door de directie ook op gestuurd wordt. Dat betekent ook dat je daar goede informatie over moet hebben. Zijn we op dit moment ook mee bezig om een voorstel aan directie voor te leggen, om in de begroting 2025 dat verder uit te werken. Vragen?

De voorzitter: Heel fijn. We hebben misschien ruimte voor twee vragen. Vincent.

De heer Janssen: Opmerking. Ik denk dat de sleutel in dit veranderingsproces echt bij de budgethouders ligt. Dus ik ben heel blij om te horen dat dat echt de komende tijd veel aandacht krijgt. Ik zou hen echt... Volgens mij moet je hen ook in die positie plaatsen. Dus daar ondersteuning voor.

De voorzitter: Is er verder nog een vraag? Nee? Het komt bij de volgende... Bren, ik geef je nog even het woord. Maar het komt inderdaad bij de volgende vergadering op 2 april weer terug zag ik. Bren. ... (reactie buiten de microfoon, hier mist een aardig stuk). Bedankt voor het korte antwoord.

12. Sluiting

De voorzitter: Dan wil ik jullie hartelijk bedanken voor het geduld, dat we nog even wat langer mochten vergaderen. Hierbij sluit ik dan deze vergadering.

Niet behandeld

11. Ontwikkelbehoefte FAC